Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н ДЖ. ЧЕТВЕР, 26-ГО ГРУДНЯ 1912. ЧИСЛО 52.

VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, DECEMBER 26, 1912. No 52.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Руського Народного Союза в Америці, котра відбула ся на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

Січень 1912.

Посмертних по членах випл.	6.165.00
Запомог по женах членів або мужах членкинь	2.000.00
Запомог за каліцтва і невил. слабости	900.00
Сирітських частий	1.155.00
Орґан Р. Н. С. „Свобода" ...	1.401.40
Платня Гол. Уряду і адмін.	545.73
Адвокат за справи Р. Н. С. ..	50.00
Разом	12.217.13

Лютий 1912.

Посмертних по членах випл.	6.250.00
Запомог по женах членів або мужах членкинь	1.600.00
Запомог за каліцтва і невил. слабости	100.00
Сирітських частий	2.692.00
Платня Гол. Уряду і адмін.	367.22
Засїданє Контр. Комісії	256.58
За грамоти для Р. Н. С. ...	440.00
Нагорода Орґанїзаторів	219.31
Разом	11.925.11

Марець 1912.

Посмертних по членах випл.	12.983.33
Запомог по женах членів або мужах членкинь	1.600.00
Запомог за каліцтва і невил. слабости	750.00
Сирітських частий	1.350.00
Орґан Р. Н. С. „Свобода" за лютий і марець	2.835.60
Платня Гол. Уряду і адмін.	430.13
Нагорода Орґанїзаторів	98.83
„Свобода" решта за Календар на рік 1912	236.03
Адвокат за справи Союзові ..	256.60
Разом	20.540.52

Цьвітень 1912.

Посмертних по членах випл.	8.210.00
Запомог по женах членів або мужах членкинь	3.200.00
Запомог за каліцтва і невил. слабости	400.00
Сирітських частий	3.315.45
Орґан Р. Н. С. „Свобода" ...	1.420.60
Платня Гол. Уряду і адмін.	394.98
Нагорода Орґанїзаторів	90.06
Адвокат за справи Союзові ..	50.00
Разаом	17.081.09

Май 1912.

Посмертних по членах випл.	10.835.00
Запомог по женах членів або мужах членкинь	1.200.00
Запомог за каліцтва і невил. слабости	700.00
Сирітських частий	2.154.00
Орґан Р. Н. С. „Свобода" ...	1.414.00
Платня Гол. Уряду і адмін.	468.89
„Свобода" за друки Р. Н. С.	516.10
Нагорода Орґанїзаторів	127.69
Разом	**17.415.68**

Червень 1912.

Посмертних по членах випл.	6.600.00
Запомог по женах членів або мужах членкинь	2.200.00
Запомог за каліцтва і невил. слабости	400.00
Сирітських частий	500.00
Орґан Р. Н. С. „Свобода" ...	1.423.90
Платня Гол. Уряду і адмін.	385.55
Відзнаки для Р. Н. С.	800 00
Засїданє Контр. Комісії	311.58
Нагорода Орґанїзаторів	122.80
Адвокат за справи союзові ..	75.00
Разом	12.818.83

Липень 1912.

Посмертних по членах випл.	6.000.00
Запомог по женах членів або мужів членкинь	1.000.00
Запомог за каліцтва і невилїчимі слабости	1.200.00
Сирітських частий	2.261.67
Орґан Р. Н. С. „Свобода"	1.453.20
Платня Гол. Уряду і адмін.	440.41
Нагорода Орґанїзаторів	191.44
Разом	12.546.72
Разом розхід за 2 літа був	**348.253.28**

Зіставленє.

Прихід за час двох літ був	371.103.38
Розхід за час двох літ був	348.253.28
Надвижка за час 2-ох літ остає	22.850.10
На XI. Гол. Конв. остало готівки	83.533.96
Тому з днем 1-го серпня 1912 р. стан каси Р. Н. Союза єсть	106.384.06
Кромі повисшої готівки Р. Н. Союз має ще недвижимий маєток а се: Дім Р. Н. С. вартости	13.500.00
Рент з сего дому	2.491.81
Друкарня „Свободи"	18.155.00
Загальний маєток Р. Н. С. з днем 1-го серпня виносить	140.530.87

Специфікація приходів і розходів Р. Н. С. за час двох літ.

Прихід Р. Н. Союза складав ся з плаченя розмету, на фонди, орґан, вступ. грамоти, відзнаки, платничі книжочки, чартери, печатки, книги, проценти і т. д

За розмет, фонди, орґан і адмінїстрацію вплинуло за два літа	354.826 54
За вступ, грамоти, відзнаки, книжочки, чартери, книги, печатки вплинуло	10.279.12
Процентів від капіталу прийшло	4.467.23
„Свобода" за адвертайзменти з календаря за рік 1912	430.49
Чеків нескешованих звернено назад до каси на суму	1.100.00
Весь прихід за два літа був	**371.103.38**

На розхід склались такі позиції.

Посмертних запомог по членах виплачено	161.820.73
Запомог по женах членів або мужах членкинь	45.800 00
Запомог за каліцтва і невилічимі слабости	17.960.00
Сирітських частий випл.	33.705.24
За орґан Р. Н. Союза	31.579.90
Платні Гол. Урядників	6.210.00
Нагорода Орґанїзаторам	2.451.42
Адмінїстрація Р. Н. С.	3.077 03
Засїданя Головн. Урядників і Контр. Комісії	2.876.92
XI. Головна Конвенція	12.003.61
Річне засїданє	1.087.57
„Свобода" за друки, платничі книжочки і статути	2.589.73
„Свобода" за календарі за рік 1911 і 1912	5.795.87
Ренерація дому Р. Н. С.	1.723.06
Відзнаки для Р. Н. С.	2.400.00
Грамоти для Р. Н. С.	440 00
Дім Р. Н. Союза	13.500.00
Асекурація сего дому	195.10
За справи адвокатські	829.10
Бонди Гол. Урядників	208.00
На Фонд Січинського	1.000.00
На Фонд Рідної Школи	500.00
За членьство в Славяньскім Еміґр. Домі	500 00
Разом розходу за 2 літа було	348.253.28

З сего маєтку Р. Н. Союза

Фонд сирітський виносить	47.468.46
„ резервовий	34.355.11
„ народний	5.473.67
„ бідних	7.915.63
„ еміґраційний	3.048.51
„ розпорядимий	8.122.68
Дім Р. Н. Союза	13.500.00
Рент з сего дому	2.491.81
Друкарня Р. Н. Союза	18.155.00
Разом	140.530.87

Справозданє касове Руського Молодечого Союза за час 2-ох літ почавши від 1-го серпня 1910 до 1-го серпня 1912 р.

Як всім відомо прихід Молодечого Союза складав ся з 25 ц. місячних вкладок і так:

Прихід за	Серпень 1910 р. був	407.38
	Вересень	381.89
	Жовтень	347.71
	Падолист	413.80
	Грудень	328.43
	Січень 1911 р.	385.66
	Лютий	383.16
	Марець	353.46
	Цьвітень	400.17
	Май	362.84
	Червень	388 08
	Липень	410.58
	Серпень	387.75
	Вересень	410 51
	Жовтень і падолист	413.42
	Грудень	436.12
	Січень 1912 р.	364.09
	Лютий	431.71
	Марець	432.39
	Цьвітень	410.46
	Май	385.49
	Червень	422.15
	Липень	408 86
Процентів	за два літа прийшло	470.89
Разом прихід за два літа був		9.537.00

Розхід.

Розхід за	Серпень 1910 р, був	99.00
	Вересень	15.00
	Жовтень	15.00
	Падолист	15.00
	Грудень	15.00
	Січень 1911 р.	15.00
	Лютий	33.00
	Марець	72.00
	Цьвітень	164.00
	Май	15.00
	Червень	15.00
	Липень	15.00
	Серпень	47.00
	Вересень	46.00
	Жовтень і падолист	48.00
	Грудень	128.00
	Січень 1912 р.	15.00
	Лютий	37.00
	Марець	383.00
	Цьвітень	215 00
	Май	86.00
	Червень	30.00
	Липень	15.00
Разом розхід за два літа був		1.538.00

Зіставленє.

Прихід за два літа був	9.537.00
Розхід за два літа був	1.538.00
Надвишка за два літа остала	7.999.00
На XI. Гол. Конв. остало в касї	8.713.46
Готівка Руськ. Молод. Союза з днем 1го серпня 1912 р. виносить	16.712.46

(Дальше буде).

D301 ПОВІДОМЛЕНЄ.

ДЛЯ МІСЦ. УРЯДНИКІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Згідно з статутами Р. Н. Союза § 147 (новий статут) отсим пригадує ся в послїдне пп. Урядникам місцевих відділів, що наколи котрий відділ не пришле розмету за кождий місяць найдальше до послїдного дня в місяци ее є до 30-го в такім разї кождий такий відділ буде суспендований та утратить всї права і привілеї до Р. Н. Союза згідно з § 148. стат. Р. Н. Союза (новий статут).

Головн. Уряд Р. Н. С.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

ДОПИСИ.

З Rochester, N. Y.

Дорогі Братя і Сестри! Переносім ся гадкою в нашу давну вітчину, любу Україну, і пригадаймо собі ті часи, коли то наші батьки, діди і прадіди жили щасливо, господарили славно і розпливали ся в добрі, аж поки не прийшла чорна година. Люті вороги занапастили наше щасте, а розсївши ся вигідно на наших плечах, зробили з нас невільників і приневолили нас покинути рідну землицю та шукати щастя за морем. Які тут наші гаразди в тім новім, широкім краю, се кождому з нас добре відомо...

Яке-б не було наше положене в Америці під теперішну пору, ми тут мусимо жити і дбати про будучність нашу і наших дітий. А щож ми думаємо зробити для тої нашої будучности? Чи будемо орати ниву такі темні як доси, чи може почекаємо, щоб розумнійші від нас люди орали наші плечі? Ні, дорогі Бартя і Сестри! Ми мусимо подбати самі за себе, мусимо забезпечити себе і свої діти в нашій славній і великій орґанізації, Р. Н. Союзі, котрий нас поратує в кождій потребі. Р. Н. Союз обтер вже слези тисячам вдів і сиріт, то і ми повинні горнути ся під його опікунчі крила.

Побіч обезпеченя матеріяльного ми ще мусимо подбати о забезпечене духове: мусимо учити ся, але учити ся так, щоб зрівнати ся культурою з иншими цивілізованими народами і зажити на вільній американській земли розумно, безпечно і щасливо.

До праці над своєю осьвітою ми повинні забрати ся охотно, щиро і солідарно. До наших братів-чорноробів, які-б вони не були, нам треба відносити ся без злоби, гордости, сварні, кпин, ненависти і т. п. пороків. Щирим серцем, рука в руку возьмім ся всї до спільного діла і працюймо так, щоби нашу працю і чужі похвалили. Яко поміч в тій справі перегляньмо собі історію нашої Руси-України і ступаймо слїдами наших славних предків. Таких людий, котрі проливали свою кров для добра свого народа, знайдемо в нашій історії богато! Побіч славних борців-вояків найдемо там спорий гурток таких героїв, котрі бороли ся за щасте своєї улюбленої вітчини не шаблюкою і самопалом ,але живим словом і пером. Усї ті люди ціле своє жите, весь свій труд і терпіня клали на народний жертвенник, щоби двигнути наш бідний, закріпощений нарід з темноти, щоби своїми болями улекшити біль усього українського народа і отворити нам широкий шлях до культури і поступу.

Вже воно якось так складало ся в нашій бувальщині, що скоро тільки вороги намагали ся знищити наш народ, зараз являли ся, неначе які надземські постати, славні ґенії, котрі своєю появою, своєю працею, своєю любовю до України піддержували жите цілого українського народа, вливали в нього нові надії на красшу будучність і страждали разом з народом в імя тої красшої будучности. Так було колись, так є і тепер.

І тепер ми маємо чимало вороженьків... З одного боку їдять нас Ляхи, з другого Москалї. Одні хотять побудувати на наших трупах свою Польщу, другі знов свою Росію. Побіч ворогів у польських „контушах" і російських „рубашках", маємо ще й своїх домашних ворогів, московських аґентів-кацапів. Сї послідні намагають ся за всяку ціну заманити наш легковірний народ під кнут російських імператорів, що сидять на престолї, обагренім кровю нашого славного козацтва і кровю своїх таки підданих.

Та даремні труди усїх наших ворогів! Україна не дасть себе з'їсти живцем, а ті що її доси кусали, поломили на ній свої зуби... Через Україну упала шляхоцька Польща, через Україну *упаде колись* (може навіть і незабаром) горда і зарозуміла Росія! За кривду українського народа пішов в сиру землю бутний Потоцкий, за кривду українського народа покутувати-муть колись і прочі польські та московські деспоти. Культ Мирослава Січинського не мине ся між нашим народом доти, доки він страждати-ме від Поляків та Москалїв і доки він не вибореє собі цілковитої самостійности.

Честь усім тим борцям, котрі бороли ся, борють ся і будуть бороти ся за права поневоленого люду! А ми, дорогі Родимці, ратуймо ся всіма силами перед навалою ворогів, просьвічуймо ся тут на американській земли, закладаймо свої школи і читальні, вписуймо ся громадно в члени тих читалень і учім ся один від другого усього того, що кождому розумному робітникови, кождому чесному громадянинови, кождому вірному синови свого рідного народа знати потрібно.

Просьвічаючи себе самих і свої діти тут в Америці, не забуваймо і за своїх братів в старім краю. Поміч, яку ми їм тепер дамо, верне ся нам колись з грубою лихвою! Колиб ми навіть в тім случаю поминули наш загальний національний інтерес, то особливо в сїм році ми повинні помочи нашим галицьким братам хочби вже з почутя людськости і милосердя. В Галичині тепер біда. Через ріжні елементарні нещастя нашому народови грозить там голод! До голоду додайте ще холод (бо опалу нема за що купити) і марево висячої у воздусі війни, а будете мати вірний, страшний образ галицької нужди!

Чи такі бідаки, які під пору опинили ся перед матеріяльною руїною, можуть дати щонебудь на свої рідні школи, яких недостача так сильно відчуває ть ся тепер в Галичині? А преціньь без своїх шкіл — ми на віки пропащий народ. Нема у нас своїх шкіл, нема і нас! На те тільки й ждуть галицькі Поляки, що тихцем компонують уже жалібний марш на наші похорони...

Сини і Доньки нашої поневоленої вітчини! Возьмім ся всї за руки, скиньмо ся по кілька центів на ратунок руських приватних шкіл в Галичині, а заплакана Русь-Україна відвдячить нам всї наші датки сторицею! Чи учений чи неучений, чи інтеліґент чи простий робітник — всї ідім до одної мети, а побіда наша! При надходячих сьвятах Різдва Христового нехай кождий з нас дасть свою жертву на „Рідну Школу", на „Український Город" у Львові і на инші народні потреби. Не даймо ся ворогам під ноги! Нехай ніхто не важить ся говорити: я на те не дам, бо менї того не треба! Лукавих і байдужних людий покарає Бог тяжко ще на тім сьвіті, а наша дорога вітчина, котра вже немало через нашу байдужність натерпіла ся, закличе колись до них: „Ви не мої діти! Ви вироди! Я вас не знаю! Будьте прокляті!"

Василь Луцишин.

З Salamanca, N. Y.

Кілька слів на часі.

В числї 50 „Свободи", в статї „Слово до членів Р. Н. Союза", о. Д. Хомяк схарактеризував почасти нашого руського робітника і дуже слушно. Однак годі замовчати, що наш Русин заслугує часом на найбільшу нагану, а то з огляду на цілковиту недостачу народної сьвідомости.

Не буду тут богато розписувати ся, але подам лишень дещо з житя Русинів в тутешнім місточку.

Перед двома місяцями приїхав я з Галичини. Питаю за роботою і найшов її в гарбарни. Стаю до роботи і чую, як довкола мене лунає польська мова. Рівночасно спостерігаю, що декотрі робітники не говорять чисто по польськи, а закидають все по руськи. З цікавости запитую одного з них, з котрих він сторін, на що дістаю відповідь: „Я з рускей Польскі". Не міг я стримати ся від сьміху, бо вже по його вимові пізнаю, що він руська дитина. Але нехай там.

Знайшов я собі помешкане тай харч в домі, де — як мінї надзорець гарбарнї (Німець) обяснив — мешкають Поляки і Русини. Поприходили люди з роботи. Думаю собі, що всї вони Поляки, бо хочби на лїк не почуєш від них руського слова. Доперва по мові мусів я пізнавати Русинів, а є їх окрім мене пять. Вони навіть між собою калїчуть по польськи. Зібрав я їх за се з гори, але чи помогло? — детам! Лиш один з них говорить принайменше до мене по руськи, а инші все таки цвенькають по польськи. Один, М. С., то таки просто з моста каже, що він Поляк а „Patrz Kościuszko na nas z nieba" з уст йому не сходить!

Просить мене один, другий, щоб написати йому лист. Добре. Сїдаю та зачинаю писати по руськи, а коли він довідав ся, що не по польськи, то волить відречи ся писаня листу. І так все. Не помагає нічо моя персвазія. Але не лишень в тім домі так діє ся. Суть тут руські родини, котрі мають власні доми і тримають у себе инших Русинів, але чи чути там коли руське слово? Ні!

І чого ми Русини такі послїдні? — Бо темні. З ґазети сьміє ся тай каже, що ґазета брехе, щоби як найбільше гроший заробити. Чому сего не скаже Американець або й Поляк, а Русин? Щож тобі, брате, винна твоя рідна ненька, котрої руську грудь ти ссав, що тую мову, в якій вона тебе виховала, ти тепер забуваєш?!

Довго нам єще чекати, заки дійдемо до такого культурного розвою, в якім суть инші народности!...

Возьміть собі, люди, сю справу вже раз до серця, та покажіть сьвітови, що Русини не суть послїдні, що се також народ, нещасливий вправдї, але гідний лучшої долї, та не дайте зрабувати собі свого найбільшого скарбу: народности!

Тепер звертаю ся до української молодїжи, котра має ставити ся до асентерунку. Котрий з вас молодців не буде знати, як до сего взяти ся, нехай напише до мене, пришле адресу своїх родичів і дотичного староства і свою фотоґрафію, а я все решту зроблю. За се кождий обслужений мною зложить на народну ціль якийсь добровільний даток на адресу „Свободи". За мій труд я не жадаю нічого, бо думаю в сей спосіб прислужити ся бодай в малій частині нашій народній справі.

З поважанєм,

Володимир Юревич,

117 Wildwood Ave., Salamanca, N. Y.

З Lorain, Ohio.

Дня 1. грудня б. р. відбули ся у нас сходини, на яких була бесїда про основанє в тутешній місцевости своєї руської читальнї. По довгих нарадах порішено заложити читальню під назвою „Українська Читальня Просьвіти ім. М. Січинського". Вписало ся до сеї читальнї 13 членів, але що на зборах була заледви одна четвертина замешкалих тут Русинів, то заповіджено в тій справі другий мітинґ на день 8-го грудня с. р.

Означеного дня почали наші люди сходити ся доволї численно і здавало ся, що до читальнї приступить більша скількість членів. Та тут склало ся таке диво, яке тільки між Русинами можливе... Один з членів 286 відділу Р. Н. Союза, І. С-к, поставив внесок, що нам читальнї анї школи не треба! Ми без того можемо жити, як жили наші батьки. Замість читальнї і школи лїпше заложити церкву. Сей „культурний" внесок І. С-ка попер його товариш (також член згаданого висше відділу Р. Н. С.) і додав від себе: „Читальня до неба нас не заведе, анї жадного добра нам не дасть!" Через тих двох мудрагелїв повстало між народом таке непорозуміне, що половина людий сказала: „Коли читальня принесе нам таке лихо, то не треба її закладати".

Нехай ніхто не думає, що ми тут виступаємо в якийнебудь спосіб проти церкви, але обставини тут такі, що ми ще не можемо взяти ся до побудованя храму Божого. Є нас около 40 руських родин, поділених на всїлякі партії. Чи ті люди годні стягнути ся на свою власну церкву? А впрочім: чи читальня і школа не мають ніякого посвояченя з церквою?... Гей, та сеж кождій розумній людині звісно, а не знають сего хиба деякі члени місцевого відділу Р. Н. Союза в Лорейн, Огайо! Люди, люди! Де вам подів ся з голови простий хлопський мозок?... Чи ви навіть того не можете порозуміти, що без просьвіти нема орґанізації, без орґанізації нема борби, а без борби нема і не може бути свободи? — Ой, бідні ви, люди, бідні! Шкода того сьвятого мира, котрим вас при хрестї мазано!...

Я був би дуже вдячний Головному Урядови Р. Н. Союза, колиб він відповів публично на отсе питанє: Чи потрібно читальнї „Просьвіти" членам Р. Н. Союза в Лорейн, Огайо? Я певний, що на се питанє може бути тільки одна відповідь, бо чейже Гол. Уряд Р. Н. Союза знає, що як потрібно болотови промінів сонця, щоби воно висохло, так потрібно деяким Русинам промінів ясної просьвіти, щоби вони „висохли" із своєї бездонної глупоти і безмежної заскорузлости. — Та дурному і сьвячена вода не поможе!...

Не написав я сих гірких слів на те, щоби кого очернити, але на те, щоби декого переконати про його нетямучість, та збудити його з твердого сну до нового, лучшого і яснїйшого житя.

Петро Проць,

предс. читальнї „Просьвіти".

З Easton, Pa.

Дня 7. грудня с. р. відбували ся тут у п. Вол. Литвина хрестини, на котрі запрошених було кількох Русинів. Забавляли ся ми весело і чесно, аж десь коло 11-тої години, коли вже люди стали розходити ся домів, встав один із гостий і поспитав присутних, чи не можна би при тій нагоді зложити кілька центів на „Рідну Школу" в старім краю. На сю пропозицію майже всї гості згодили ся, а п. Мирон Загоройко сказав на сю тему кілька горячих слів і просив присутних жертвувати якусь лепту на цїли руських приватних шкіл в Галичині. Добрі люди вислухали короткої промови і жертвували, кілько хто міг. (Імена шан. жертводавців і їх датки оголошені в попереднім числї „Свободи").

Ся справа така маловажна, що ми навіть не хотіли би про неї забирати місця в „Свободі", якби не двох наших „панів", котрі також були на тих хрестинах і сказали щось такого, що нас всїх до живого обурило. Один з тих „панів" не дав на „Рідну Школу" анї цента, а заявив, що міг би дати „дещо" на церкву. Ну, викрутив ся бодай тим, що дав би на церкву... А знаєте Ви, шан. читачі, хто то є тим „побожним" чоловіком? — Се бувший старокраєвий жандарм, отже має претенсію до інтелїґенції! І се має бути мудрий чоловік, коли він не знає оцінити ваги рідної школи для свого народа? Е, та він же, вибачайте, „цїсарська дитина", а у тих „цїсарських дітий" нема звичайно серця в грудях, а здорового мозку в голові. Вони собі просте „гарматне мясо", тай більше нічого!...

Другий чоловік, що достроїв ся до „розуму" і „патріотизму" бувшого „пана" жандарма, то „чесний" Петро Савич, родом з Климкович, пов. Збараж, Галичина. Сей заявив виразно, що *на коршму би дав, але на школу не дасть!* Люди, почувши ті слова, страшенно обурили ся і були би може застосували до злобного та зухвалого Петра „хлопський параґраф", якби були пяні. По тверезому не хотіли счиняти бучі в чужім домі, бо не бажали заколочувати спокою чесному господарови.

Забрав слово п. Віктор Мегаль і розповів присутним, яку ціль має „Рідна Школа". Ся промова не зворушила однак закаменілих сердець двох висше згаданих „панів" і вони не дали таки на „Рідну Школу" нічого! От тобі люди, от щирі сини свого рідного народа! А нехай же вас, чесні панове, Бог милує за вашу щедрість!...

На сїм місци дякуємо сердечно тим добродіям, котрі зложили свої лепти на просьвітну ціль для своїх рідних братів у старім краю. Не жалуйте, добрі люди, кілька центів на „Рідну Школу" в Галичині. Менше одна шклянка пива, менше один вечер граня в карти (бо на се наші люди дуже охочі!), а наші рідні руські школи не будуть мати таких великих дефіцитів, не буде у них такої посухи на гроші!... Не забувайте, Братя, що колиб ті безсердечні „панове", про яких ми говорили висше, були ходили хоч рік-два до своєї рідної школи, то вони не сказалиб певно того, що сказали на хрестинах у п. Вол. Литвина, при збираню жертв на „Рідну Школу".

Приклонники „Рідної Школи".

— Мовчи, лорде. Твої слова є зрадою держави. Чи забув ти на прикази короля?

— Я завинив о стілько, о скілько тебе слухаю.

Сан Джан поблїд і кликнув:

— Я завинив, се правда! Не видай мене нікому, мілорде, числю на твою доброту. Коли сповниш мою просьбу, то не тільки більше не буду говорити, але й перестану думати про сю справу. Не будь для мене строгий, бо пропаду.

— Досить, лорде. Як більше супроти мене або кого иншого не промахнеш ся в такий спосіб, то я твоїх слів не чув. Що до твоїх сумнївів, то будь зовсїм спокійний. Та-ж се син моєї сестри, знаю його від колиски, його лице, поставу, голос. Все, що в нїм цікаве, се наслїдок помішаня ума, що нераз має гірші наслїдки. Чи-ж забув ти, як шістьдесятьлїтний барон Мальо не пізнавав себе серед божевілля і говорив, що він син Марії Магдалини, а його голова зі скла, то-ж нїхто не може її діткнути ся, бо розбила-б ся? Будь об сїм переконаний, дорогий лорде. Він князь, та-ж я його мушу знати, не забувай, що імовірно небавом буде він твоїм володарем.

Лорд Сан Джан упевнив, що тепер жадних сумнївів не має; опісля лорд Гертфолд позволив

зувати зачудованя при обявах хороби „принца". Промахи Томка проти звичаю й етикети були численні, однак нїхто навіть не усьміхнув ся. Всї були, здавало ся, переняті глубоким співчутєм для любого „принца", що його навістила така хороба.

Бідний Томко їв по більшій части пальцями, присутні не лиш не сьміяли ся, але навіть мов не бачили сього. Сервету приняв початково з цікавостю, та опісля сказав в своїй несьвідомости:

— Возьміть, прошу, сю хусточку, бо через неувагу поваляю її.

В мовчаню, повнім ушанованя, взяв слуга сервету.

Ярина і салата здивувала Томка. Спитав, що се є, чи се можна їсти. Ті річи для нуждарів не звісні, бо огороднину зачали садити в Англїї допера тодї, як спровадили її з Голяндії. Відповідали з поважною ввічливостю на кожде його питанє. Нїхто, здавало ся, не доглянув навіть, коли Томко ховав до кишенї оріхи. А він сам засоромив ся, коли запримітив, що тільки се одно дозволили йому робити власними руками.

По скінченім обідї один лорд подав йому золоту чарку з рожаною водою до виполоканя уст і рук. Другий лорд тримав ручник. Томко глянув здивовано на чарку, підніс її до уст і напив ся

трохи рожаної води. Опісля віддав назад чарку зі словами:

— Нї, мілорде, се менї не смакує. Пахне хорошо, але смак гіркий.

Ся груба помилка не викликала веселости у присутних, противно викликала співчутє.

Знов помилив ся Томко, бо підвів ся від стола тодї, коли сьвященик станув за його кріслом, щоб відмовити благодарственну молитву. Здавало ся однак, що на се незвичайне поведенє принца нїхто не звернув уваги.

Коли відправили нашого молодого „принца" до його кімнатки, лишили його на самоті, бо він виразно сього зажадав. Тут серед инших цїнних предметів находила ся цілковита збруя з лискучої стали, хорошо прикрашена золотими арабесками. Панї Пар, теперішна королева, недавно тому дарувала сей лицарський стрій правдивому князеви. Томко вложив на себе нараменники і сталеві рукавиці, на голову натиснув шапку з китицею і хотів вже кликнути когось, щоб поміг йому убрати ся в збрую, коли нараз пригадав собі оріхи, що їх мав в кишени. Хотів їх їсти передтим, нїм прийде якийсь достойник, щоб накидати ся із своїми услугами. Збрую повісив отже на своїм місци і зачав товчи оріхи. Тепер перебув перші щасливі

до нічого не буде вона ужита передтим, нїм не прибєть ся її на вироку князя Норфолка.

— Так, правда. Пригадую собі. Але де-ж вона тепер? Я так ослаб, що часом память мене покидає... дивна річ.

Король сказав сї слова півголосом і потряс своєю сивою головою, намагаючи пригадати собі, де подів печать. Тепер приступив лорд Гертфолд, прикляк і сказав:

— Королю, осьміляю ся пригадати, що Ваша Королївська Величність зволили віддати велику печать в руки князя Валїї, щоб заховав її, аж...

— Правда, правда, — перервав король, принесїть сюди, бо час не стоїть.

Лорд Гертфолд поспішив до Томка, та повернув з порожними руками.

— Мій королю і пане, — сказав, — дуже мене се болить; та таки, здаєть ся, воля Божа, що слабість принца ще не уступила. Не може собі пригадати, що одержав велику печать. Прийшов я сейчас здати справу, а коли король розкаже, то перешукаємо кімнати...

Король глубоко застогнав, перервав рухом руки слова лорда, а по хвилї сказав сумно:

— Лишіть в спокою бідну дитину; його вже навістила тяжко Божа рука; його недоля розди-

рає менї серце і приняв би я ту хоробу на мої старі плечі, щоб його звільнити.

Замовк і примкнув повіки. Коли отворив очи, блукав хвилю непевним зором, аж задержав ся на лорд-канцлєрі, що все ще клячів коло ліжка. Тодї румянець гніву появив ся на його лици.

— Ти ще тут? — закликав — Пробіг, єсли пробуєш відтягнути конець сего зрадника, то ще й твоя голова може упасти.

З страхом відповів лорд-канцлєр:

— Милосердія, ласкавий володарю! Жду лиш на державну печать.

— Чи ти стратив розум, чоловіче? В моїй скарбници є мала печать, що її я звичайно брав з собою в дорогу. Вистарчить вона, як брак великої. Возьми її і спіши сповнити мій приказ. Не приходи перед мої очи, тільки з його головою.

Лорд-канцлєр рад був як найскорше утїчи перед такою небезпекою. Комісія уділила королївської санкції вирокови послушного парляменту і завтра мав бути страчений нещасний князь Норфолк, перший пар Англїї.

таки поступала депутація маґістрату з представителями инших урядів, всї убрані торжественно. Дальше показало ся дванацятьох шляхтичів з французького посольства, в білій золототканій одежі, в плащах вишневої краски, і дружина еспанського посла, убрана в чорний оксамит, безбарвних прикрас.

Голос труб звістив прихід принцового дядька, що опісля став так славним, як князь Сомерсет. Мав він чорну, золототкану одіж, плащ з вишневої краски китайки, тканої сріблом і золотом. По кількох кроках станув, обернув ся до дверий палати, зняв з голови капелюх з перами і глубоко вклонив ся. Дальше йшов назад. Тодї залунали труби голоснїйше, з тріскотом піднесли ся з даху палати огнисті знаки, мов язики, а окличники закричали: „Робіть місце високому й могучому лордови Едвардови, князеви Валїї!" Тисячі видців, зібраних на березї ріки, крикнули радісно, коли Томко Кенти, герой сього торжества вийшов із замку і склонив легко княжу голову.

Був убраний дуже хорошо в білий і голубий атлас, в золото, діяменти і соболї. На плащику, спятім діяментовою спинкою і вигафтованім перлами й дорогими каменями, виднів ся в кількох місцях герб князя Валїї і три пера. На грудях

мав Томко ланцух з кількома заграничними ордерами а золото-біла матерія плаща і численні дорогоцїнности блестїли за кождим його рухом.

О, Томку Кенти, чогож ти дочекав ся! Ти, що родив ся в будї, що виріс на вулицях Лондону, що знав дотепер лиш лахи, бруд і нужду.

X.

Невгодини принца.

Правдивого принца лишили ми тодї, коли серед криків і насьмішок нужденної товпи волїк його драб до Оффал-корт. Один тільки чоловік з юрби вставляв ся і просив за хлопчиною, але його голос прогомонїв, бо не було його чути серед инших криків і загального вереску. Молодий принц бажав силою добути собі свободу і гнївав ся голосно, що так лихо з ним обходили ся, аж вкінци Іван Кенти підніс тяжку, дубову ломаку і замахав нею над головою „сина". Тодї чоловік, що передтим вже надармо вставляв ся за хлопчиною, прискочив нечаянно і рукою відіпхнув страшний удар від його голови.

— Як сьмієш мішати ся до моїх справ? — крикнув Кенти. — Отже маєш заплату!

Тяжка ломака упала з силою на голову не-

— застанови ся: Поглянь на мене. Чиж я не твоя мати, привязана до тебе цїлим серцем?

Принц потряс головою і промовив, отягаючи ся:

— Бог знає, як тяжко менї непокоїти твоє серце, але, далебі, нинї бачу тебе перший раз.

З плачем упала бідна жінка на землю.

— Ну, грай далї ту цікаву комедію, — крикнув Кенти. — Що-ж, Ганно й Марійко, ви нескладні дївчата, ви сьмієте так стояти в присутности князя? На колїна, горшкодраї! Віддайте йому належну честь!

При тих словах реготав ся дико. Дївчата відважили ся тепер просити за ним, бо боялн ся за „брата". Ганна промимрила:

— Тату, най він йде спати. Як виспить ся, то може покине його се божевілле. Попробуйте, тату, благаю вас...

— Певно, батеньку, — додала Марійка. — Диви, як він ослаблений і змучений більше, як звичайно. Завтра, як йому поліпшить ся, то забере ся скоро до жебранини і з порожними руками не верне домів.

Ся послїдна увага знищила веселість батька, бо пригадала йому на його потреби. З гнївом крикнув до князя:

йому відійти і лишив ся сам, щоб повнити свій уряд. Глубоко задумав ся і се мішало думки в його голові. Вкінци устав з крісла, перейшов ся звільна сюди й туди і півголосом говорив до себе: „Ні, він певно принц. Хто-ж міг би думати, що в нашій батьківщині є двох людий, цілковито подібних до себе, хоч не споріднених? А коли-б і се було можливе, то чи-ж се був би сей дивний случай, що лишив одного на місци другого? Ні, щось подібного подумати є прямо божевіллєм, чистим божевіллєм! Коли-б він був обманець, самозванець, то можна-б се було зрозуміти. Але-ж його признав король і цілий двір за князя і наслідника престола, а він випирав ся свойого високого становища і достоїньства. Ні, се не дасть ся подумати. Він є князем, лиш ум має трохи помішаний.

VII.

Томко перший раз виступає публично.

Десь коло першої години чекала Томка знов тяжка проба. Мусів він дати ся перебрати цілковито до стола. Одіж, що її вложено на нього, була так само хороша і цінна, як передтим, але від ніг до голови цілковито инша.

Опісля завели його з почестями до великої са-

лї, де був накритий стіл для одної особи. Начиня було щиро-золоте і незвичайно цінне, бо робив його сам Бенвенуто Челїні. Дворяни й слуги заповнили майже до половини їдальню, був навіть священик, що відмовив молитву, а Томко з голоду бажав швидко забрати ся до їди, але здержав його мілорд Берклей. Ся знаменита родина повнила від давна службу при столї князів Валії, він отже заложив Томкови сервету. І підчаший був присутний, він не хотів допустити до сего, щоб Томко налив собі якого напитку, мимо того, що хотів се кілька разів зробити. Коло стола стояв також один слуга, що його задачею було коштувати кождої страви, мусів він на собі стрібувати, чи часом страва не є шкідлива, аж опісля їв її принц. Тепер лучало ся се рідко, давнійше був се уряд дуже небезпечний. Був тут рівнож перший з поміж кімнатних слуг, лорд Д'Арси, та він не сповняв жадної служби і його присутність вистарчала. Двох инших лордів стояло за кріслом Томка і враз з маршалком двора наглядали над цілим торжеством. Число слуг Томка, крім вичислених, було: *двіста вісімдесять чотири.* З тих була присутна лиш часть, про инших Томко навіть не прочував.

Всї присутні мали строгий наказ, не пока-

хвилї, відколи з божого допусту став принцом. Коли упорав ся з оріхами, виняв з шафи кілька книжок. Одна з них містила в собі етикетальні правила анґлїйського двора. Вибрав потрібну книжку, вигідно поклав ся на софі і зачав учити ся своїх нових обовязків. Лишім його при сім занятю.

VIII.

Велика державна печать.

Коло 5-ої години пробудив ся Генрих VIII. з короткого сну і сказав півголосом: „Страшний сон. Бачу, що зближаєть ся мій конець, стверджає се слабе битє живчика". Очи заблисли гнївом і він додав: „Передтим нїм я умру, він мусить смерти".

Слуги присутні побачили, що король пробудив ся, то-ж сказали, що лорд-канцлєр прийшов і жде на прикази короля.

— Нехай увійде сейчас! — сказав король.

Лорд-канцлєр увійшов, клякнув при королівськім ліжку і сказав:

— Послушні королївському приказови, зібрали ся дрежавні лорди в Висшій Палатї і потвердили вирок, на основі котрого князь Норфолк

засуджений на смерть. Жду з покорою дальших заряджень Вашої Королївської Високости.

Лице короля роз'яснило ся.

— Піднесіть мене, — крикнув. — Прийду сам до парляменту і власноручно приложу печать на вирок, котрим...

Тут забракло йому голосу, блїдий смертельно упав на подушки, а присутні поспішили до нього із скріпляючими лїками. За хвилю король підвів ся і сказав сумно:

— З нетерплячкою чекав я сеї хвилї! Та, леле, надходить вона за пізно тай брак менї сил, щоб я її ужив. Спішіть ся; нехай инші радують ся тим щастем, що радувати мене вже не може. Зложу печатку на руки комісії, що мене заступить. Займи ся, лорд-канцлєре, сею справою тай вибери лордів, що її зложать. Принеси його голову, нїм зійде завтра сонце.

— Королївський приказ буде сповнений. Прошу менї дати велику печать, щоб я міг все потрібне зарядити.

— Державну печать? Таж ти, лорд-канцлєре, мусиш її мати!

— Дарує менї Ваша Королївська Величність: два дні тому король взяв її від мене, говорячи, що

IX.

Забава на воді.

О годині 9-тій вечером цїлий перед палати, звернений до ріки, був сильно осьвічений.

Численнї човна вкрили Тамізу, як далеко оком можна було засягнути і прикрашені вони були ріжнобарвними ліхтарнями, а підносячи ся і спадаючи легко по филях, робили вражінє безконечного городу, що в нїм вечірний вітер грає з пестрими цьвітами. Хороший вид представляла тераса палати, що виходила понад плесо водне, а так була велика, що на ній помістило би ся військо неодного князя. Тут стояла королївська сторожа і слуги стрійно поубирані і вони скоро бігали, виконуючи потрібні приготованя.

Немов на кивненє чародійської палочки зникли вони, коли приказали опорожнити терасу. Глубока, повна ожиданя, тишина запанувала довкруги. Сї, що сиділи в човнах, підвели ся і гляділи з напруженою увагою на палату.

Сорок або й пятьдесять човнів зближало ся тепер до сходів і всї вони були богато золочені з вирізьбленими передами. На всїх повівали яснобарвні хоругви й бандери, з золототканих матерій, або з тяжких шовкових з вигафтованими герба-

ми, або з срібними дзвіночками, що лагідно подзвонювали, як вітер ними порушив. Човна, що належали до найзнатнїйшої шляхти, найблизшого окруженя князя, були особливо хороші і артистично прикрашені.

Коло кождої лодки находив ся невеличкий байдак, на котрім були оружні люди і хорошо прибрані музиканти.

Ожиданий похід зачала сторожа, що, як говорить стара хроніка, мала на головах оксамітні шапочки з срібними рожами, а на шатах з синього і темночервоного сукна мала вишиті на грудях і на плечах три золоті пера, герб князя Валії. Деревища їх галєбард овинені були в червоний аксаміт з золотими кутасиками. Ся сторожа утворила подвійний шпалїр від брами палати до ріки. Слуги принца в червоній, золотом тканій лїберії, розложили по серединї того шпалїру коверці. З нутра палати дали ся чути звуки труб, а з берега їм відповіли другі. Двох дверників з білими палицями в руках, йшли поперед з повагою, а за ними маршалок з Сіти із своєю палицею і двох з мечами. Опісля появив ся найстарший герольд в урядовім строю з ордеровими лицарями. За ними йшов лорд-канцлєр в пурпуровім одїню, окружений кількома судїями у великих перуках. Зараз

щасливця і серед зойків упав він на землю а серед вечірної темряви ніхто на него не зважав. Такі случаї не мішали загальної веселости, товпа побігла далї, байдужна...

За хвилю був вже Джан Кенти під своїм дахом, двері небавом замкнули ся і відділили князя від решти сьвіта. Тут сьвітила ся лоєва сьвічка, що стреміла у фляшці, а при блїдім сьвітлї оглянув він по трохи своє окруженє. В однім куті тулило ся при стїнї двоє деберих дївчаток до женщини середних лїт — а всї три боязко поглядали в сторону дверий, як зьвірята, що привикли до ударів і прочувають, що знов посиплять ся на них. З другого угла висунула ся згорблена стара баба з лихим зором, з сивим, поковданим волосєм, що спадало з голови на плечі. Іван Кенти звернув ся до неї і закричав:

— Чекай-но. Цікава історія. Не псуймо собі забави за-вчасу. Опісля собі нагородиш втрату. Ходи сюди, драбуго. Отвори губу тай говори, коли ще не забув тих божевільних слів. Як звеш ся? Хто ти?

Княжа кров закипіла і він почервонів сильно і з гнївом, однак спокійно, поглянув на Івана і сказав:

— Ти лихе маєш виховане, тай тому так до

мене говориш. Ще раз говорю тобі, що я Едвард, князь Валії.

Дивна відповідь вразила навіть стару бабу і без руху, остовпіла і допитливо вдивляла ся в князя, аж драбуга Іван голосно зареготав ся. На матір і сестри Томка Кенти зробили сї слова зовсїм инше вражінє. Лиця змінили ся їм від страху і вони підбігли до него і зачали кричати:

— Бідний Томцьо! Безталанний хлопчина!

Мати дївчаток уклякнула перед принцом, положила йому руку на рамена і так допитливо вдивляла ся в нього, аж її очи наповнили ся слезами.

— Мій сину бідний, — зойкнула жалїбно, — сї книжки зробили своє, бо позбавили тебе розуму. Кілько-ж то разів остерігала я тебе, а ти не слухав. Ах, серце пукне з болю!

Князь поглянув на неї поважно і промовив ніжно:

— Добра пані, твій син здоров, тай на умі він не потерпів. Заведи мене до палати, де він лишив ся, а батько мій, король, віддасть тобі його сейчас.

— Король, твій батько! Моя дитино, відклич сї слова. Вони можуть тобі смерть принести, а для нас всїх недолю. Пробуди ся з того страшного сну

Війна а гроші.

До веденя війни треба мати не лише армію, але й гроші. Найліпша армія не сповнить своєї задачі, як держава находить ся в грошевих клопотах і не має звідки покривати воєнних коштів.

Чи Австрія має гроші на веденє війни? Тим питанем займаєть ся в одній ґазеті директор державного союза угорських фінансових інституцій д-р Гантос і каже ось що:

Австрійська військова машина функціонувала в 1909 р. з фінансового огляду дуже добре, хотяй анексія Боснії й Герцеґовини коштувала 328 міліонів. Однак се були лише приготовленя до війни і з них годі робити якісь висновки. Підчас кримської війни в 1864 р. (против Росії) Австрія мусіла розпустити частину своєї армії, бо мала пусту касу. По битвах під Сольферіно і Кеніґрецом годі було ставити дальший опір з браку гроший. Однак від того часу економічний розвиток монархії пішов дуже скоро наперед. Спільний буджет армії і фльоти зі 190 міліонів в 1868 р. зріс до 600 міліонів. В тій самій мірі зросли кошти австрійської та угорської краєвої оборони.

Мобілізації військ мусить відповідати мобілізація фінансів. Обчисленє воєнних коштів опираєть ся на досьвідах попередних воєн. Обчисляючи кошти війни на два фронти, при 2 і пів міліоновій армії, можна приняти воєнні кошти для монархії 20 міліонів денно, то значить 600 міліонів місячно а 7 і пів міліярда річно. Мобілізація фльоти підвисшила би кошти війни о 206 міліонів річно.

Покрите для тих коштів дадуть передовсім касові надвишки обох міністерств скарбу. Австрія і Угорщина мають спільний річний буджет, що доходить до висоти 5 і пів міліярда. Коли застановити підчас війни видатки на культурні цілі, державні інвестиції і будівлі, то призначені на се суми перейдуть на кошти війни. Значну поміч можуть дати громади і приватні особи в кватирах, запровіянтованю, запрягах і т. п., котрі часто не вимагають зовсім заплати або не мусять бути платні готівкою.

При обчислюваню воєнної готовости монархії рішає передовсім австро-угорський банк. В 1909 р. сей банк мав такі засоби золота, що без нарушеня статуту можна було видати ще два міліярди банкнотів, на котрі було покрите в золоті. Той стан треває до нині. Сума виданих банкнотів виносить лише півтора міліярда. Великий попит за грішми і вибиранє готівки трохи заострили сей стан, однак австро-угорський банк творить все таки найсильнійшу воєнну резерву монархії. З уваги на все те а також тямлячи, що спільний державний маєток обох половин монархії перевисшає 100 міліярдів, можна ждати війни з фінансового огляду спокійно. Воєнні кошти держава може покривати без примусових курсів і позичок.

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи":

Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Коломийки	30
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алі Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Під прапором свободи. Вибір патріотичних деклямацій	30
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релігійні віpованя	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Сонник	30
Страшна помста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариська ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Зборник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хліб душі	60
Хліб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Коляди	15
Молитвенник, галицький	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хліб Душі	1.80
Хліб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими буквами	1.80

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошення (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

Мирова конференція в Льондоні.

Аж в понеділок 16. с. м. розпочала мирова конференція свої засїданя. Наперед полагоджено ріжні формальности, т. є. як мають відбувати ся засїданя, хто має проводити на засїданях і т. п. Згодили ся, що кожда держава по черзї, після азбуки ідучи, має дати предсїдателя на одно засїданє із своїх відпоручників. Нїм приступлено до властивих обрад, турецькі делєґати запротестували проти присутности грецьких відпоручників і заявили, що так довго не можуть переспраляти о чімнебудь, доки Греки не піднишуть також умови і не згодять ся на роз'єм, як се зробили прочі славянські держави. Хоч славянські делєґати обстали за грецькими і жадали, щоби конференция вела ся дальше, турецькі відповіли їм на се, що вони не дістали власти вести переговорів і з грецькими відпоручниками, отже мусять наперед віднести ся до свого правительства в Царгороді о вказівки, як мають поступити. Тому слїдуюче засїданє відложили аж до суботи. Дня 21 с. м. прибула відповідь з Царгороду, що турецькі відпоручники можуть проводити переговори помимо того, що Греки не заключили з ними роз'єму. І сейчас на суботнїшнім засїданю зажадали вони, щоби сполучені воюючі держави позволили довести живности до Адріянополя. Розуміє ся, болгарські делєґати се жадане відкинули. Між делєґатами а також межи християнськими державами є велике невдоволенє на Турків. Їх підозрівають, що вони нароком вишукують ріжні причини, щоби проволїчи мирові переговори, щоби за той час скріпити свої сили, а опісля розпочати війну наново. Єсли до вторка 24 с. м. турецькі делєґати не цофнуть свого жаданя що-до доставы поживи для Адріянополя, болгарські делєґати заявили, що переговори зірвуть і розпічне ся нова війна, ще більше завзята і кровава чим до тепер.

Славянські держави не суть за війною, але єсли треба, то її не боять ся. Коло Чатальджі розпоряджають Турки 175.000 (сто сїмдесять і пять тисячною) армією проти 100-тисячної болгарської. В потребі можуть Болгари достaвити еще 150.000 свіжих жовнірів, Серби 60.000, а Греки 40.000, котрих легко можна буде післати на поміч під Чатальджу. В Царгороді чимраз більше бере верх партія війни, отже зовсім справедливо підозрівають Турків, що вони хотять проволїкати так довго, аж доки не почують ся доволї сильними. А найновійші телєґрами доносять, що під Скутарі напали були Турки на Сербів, але по завзятій борбі Турків відперто з великими стратами.

Чи до нової війни прийде, еще не знати, але правдоподібно, що нї, бо великі держави не желають собі того і здає ся, Туреччина мусить їх послухати.

Того самого дня, коли мирова конференція стала радити в Льондонї, прийшло коло Дарданелїв до морської битви між турецькою а грецькою фльотою. Як звичайно, Турки похвалили ся, що вони побідили Греків а навіть їх один корабель „Георгіос Авероф", славу і окрасу Греції, ушкодили. З грецької сторони подають такий перебіг сеї битви: „В понедїлок 16 с. м. рано — так доносить начальний вожд до Атен — наша воєнна фльота складаюча ся з воєнних кораблїв „Спетсай", „Псара", „Гидра", панцирного кружляка „Георгіос Авероф", з чотирох менших суден і девять торпедовцїв, кружляла коло входу до Дарданелїв і побачила турецьку фльоту, яка уставившись в боєву лїнію, стала стрїляти на нас. З віддалї 5 миль анґл. стали ми відповідати огнем. Підчас цїлої битви турецька фльота не важила ся виплисти дальше на море, але позістала весь час близько фортів під їх охороною, котрі так само з своїх гармат стрїляли на нас. По одногодинній битві турецька фльота цофнула ся в непорядку до Дарданельського проливу і, як приватно доносять, є сильно ушкоджена. Особливо кружляк „Мессудієг", воєнний корабель „Хейр-ед Дін Барбаросса" і три инші". В тій битві мав погибнути також турецький віцеадмірал Ґалїл-паша, а з ним чотирох офіцирів і богато жовнірів; на кораблю „Барбаросса", котрим він доводив, повстав огонь.

Дня 22 с. м., в недїлю, показала ся знова турецька фльота і дала кілька стрілів на остров Тенедос, який були заняли Греки, але скоро тільки зобачили наближаючу ся грецьку фльоту, сейчас утїкли в безпечне місце. Видко, що в першій битві з дня 16. с. м. зазнали Турки доброго прочуханця від Греків.

Війна в Епірі між Греками а Турками продовжає ся дальше. Коло міста Янїна кипить борба без перерви. Греки докладають всїх сил, щоби заняти се місто. 16. с. м. вдарили Греки на форт Бізані і по цїлоденній битві змусили турецькі гармати до мовчаня. Форт Бізані уходив за неможливий до здобутя. Рівночасно з тим вдарили Греки на другий форт, Дром, котрого укрiплення сильно ушкодили, а серед його залоги викликали великі страти і заміщанє, так що Турки і звідтам вицофують ся. Вправдї тими днями отримали Турки підмогу, бо прийшли до Янїни недобитки турецької армії з під Монастиря, і щастє перехилило ся на їх сторону, то однак Греція має еще на стілько війська, що в потребі може доставити кілька буда треба і все таки переможе Турка.

Конференція амбасадорів.

Рівночасно з мировою конференцією відпоручників воюючих сторін радять в Льондонї амбасадори шістьох великих европейських держав. Увага всїх звернена на російського амбасадора, ґрафа Бенкендорфа і на австрійського — ґрафа Менсдорфа. Коли вступив до салї обрад ґраф Менсдорф, звернули ся всї до него з запитанєм: „Несеш з Відня мир чи війну?" На що сей, не тратячи резону, відповів: „мир! мир!" додаючи: „о стілько, о скілько", т. є. до певних границь. Як можна вже дізнати ся, амбасадори згодили ся на автономію для Альбанії і згодили ся дати Сербії вільний доступ до моря, т. є. одну морську пристань, котрої Сербія може уживати лиш для торговлї.

Ворогуванє межи Австрією а Сербією вже так якби уступило. Показало ся тепер, що з консулем Прохаскою Серби так дуже зле не обійшли ся, як то з початку думали. Отже задля такої марниці не випадає аж провадити війну. Також сербський мінїстер Пашіч перепросив в суботу 21. с. м. австрійське правительство за зневагу, заподіяну Прохасці, і приобіцяв укарати провинивших ся жовнірів.

о. Д. Хомяк.

КІЛЬКА СЛІВ ПОЯСНЕНЯ ДЛЯ ТИХ, ЩО ЗІСТАЛИ ПОКЛИКАНІ ДО АВСТРІЙСЬКОГО ВІЙСЬКА.

Богато наших людий, які під пору перебувають в Америці, зістали на днях покликані за посередництвом австрійсько-угорського консуляту до чинної військової служби в Австрії. В тій справі подаємо тут на адресу інтересованих деякі найконечнїйші пояснення.

Хто дістав від своєї полкової команди покликуючу карту через консуля і відбір тої карти потвердив на долученім рецепесї, мусить безусловно явити ся на означений час до дотичного консуля і приготовити ся в дорогу до старого краю. Як хто не має гроший на дорогу, а заявить се консулеви, то консуль відошле його до Австрії на рахунок австрійського правительства. Кошти перевозу покликаного буде він мусів звернути опісля зі свого маєтку, який має в старім краю. Як він не має нїякого майна, то сї кошти заплатить за него та громада, до котрої він приналежний. Сими днями вислав уже австрійський консуль в Ню Йорку кільканадцять наших людий до Триєсту, а звідтам відставлять їх аж на місце призначеня.

Від сеї повинности може покликаний увільнити ся тільки через свою недугу. Тодї він мусить зголосити ся до урядуючого в консуляті лїкаря і піддати ся його оглядинам: Як лїкар видасть на письмі орeченє, що дотичний чоловік хорий і не може пускати ся в далеку заморську подорож, то сей інтересований долучує се лїкарське сьвідоцтво до покликуючої карти і відсилає те все через консуля до свого полкового доповняючого округа. Після того дотичному чоловікови не грозить уже нїяка кара.

Инакше стоїть дїло з тими, котрі зістали до війська покликані, але до консуля не зголосили ся, а покликуючу карту кинули до коша. Таких уважати мусять правлячі військові круги в Австрії за простих дезертирів. Вони не можуть вже вертати свобідно до краю, бо там ожидає їх кара: 2 до 3 місяці арешту і відповідна кара грошева. Щоби сю кару оминути, вони мусїлиб ждати аж на цїсарську амнестію. Якби так вибухла війна, то тим дезертирам сконфіскують (заберуть) на річ скарбу весь їх маєток, що його мають в старім краю.

От така то біда з тою військовостию. Та на те нема ради. Хто не хоче мати з тою справою нїяких клопотів, нехай стає американським сітізеном (горожанином), а до Австрії нехай не навідує ся, бодай через якийсь час... Коли минуть військові лїта, тодї вже можна з пашпортом „вуйка Сема" їхати хоч би до самого... Відня.

Нові мобілізаційні закони в Австрії.

З огляду на небезпеку війни з Росією австрійське правительство постановило доповнити воєнну готовість своєї монархії і внесло на засїданю дня 29. падолиста три військові закони, які означують воєнну чинність в часї мобілізації, торкають ся доставы коний і підвод, а також підмог для бідних членів родин тих, що їх покликано до війська.

Після тих законів на випадок мобілїзації або доповненя армії до воєнного стану можуть бути покликані до чинности на воєнні цїли всї здатні до праці цивільні мужчини, котрі не мають ще 50 літ, коли запотребоване не зможуть заспокоїти робітники добровольці або загальне ополченє. Особи, котрі покликано до службових престацій, мають право до безплатного лїченя у військових шпиталях, а обезпечені будуть таксамо, як особи військового стану. Їх родини, що потребують помочи, мають право до підмоги, так як родини резервістів, котрих покликано на випадок мобілізації. Закон містить дальше постанови про обовязок даваня підвод для перевозу осіб і товарів, відступленя самоходів, лїтаків, кораблїв та звірят, які надають ся до інформаційної служби, пр. голубів і т. д. за винагородою, яка має бути установлена дорогою розпорядженя. Властителї недвижимостий обовязані відступити свої недвижимости на цїли будови крiпостий або инших військових будівель чи взагалї на цїли війська. За се признає ся відшкодуванє. Вкінци містить закон постанову що-до кватированя, достарчуваня пашi і ріжних обовязків громад.

Закон про підмоги для родин покликаних до служби резервістів, що потребують помочи, опирає ся по части на істнуючих доси приписах, а то: установлєнє претенсії потребуючих помочи родин до побираня з державних фондів датків на удержанє, та додатків на чинш найму у висоті половини датку на удержанє, коли резервіст мешкає в нанятім мешканю. Родинам полеглих або померших в наслїдок ран в чинній військовій службі належить ся та підмога ще через 6 місяців від дня смерти або від дня затрати резервіста.

Закон про достарчуванє коний і возів накладає на всїх, що мають вози і конї, обовязок віддавати конї разом з возами на власність держави на зазив повітових політичних властий, за відповідною заплатою дотя, доки часть оружної сили є на воєнній стопі. В порівнаню з істнуючими законами впроваджує новий закон невелику підвишку відшкодованя.

Запомоги для родин резервістів.

В австрійськім парляменті внесли новий закон про запомоги для родин резервістів, покликаних до воєнної служби. Запомоги мають давати тільки родинам бідним, які потребують помочи. Нема докладно означено, які родини помочи потребують, тому можуть при роздаваню тих запомог заходити неправильности. Може бути так, що родини, котрі помочи не будуть потребувати, дістануть запомогу, а дійсно бідних поминуть. Всетаки сей закон успокоїть тисячі родин, які мусїли би терпіти голод і нужду, коли їм в часї війни заберуть їх найважнїйших робітників. Запомоги є достаточні, так що родини покликаних на війну зможуть ними обігнати свої найконечнїйші потреби. Запомоги дістануть також незаможні родини всїх мужчин до 50. року життя, яких покличуть в часї війни до надзвичайних воєнних робіт.

Запомога складає ся з двох частий: на удержанє і дневний додаток на мешканє. Видаток на удержанє такий як кошт виживленя жовніра в часї переходу. Його означує що року мінїстерство краєвої оборони. На сей рік виносить він для Галичини для старших 89 і пів сотика а для дітий нисше 8 лїт 39 і три четвертини сотика. Підмога, яку дістає родина покликаного, не може бути більша, як його пересїчний денний заробок, а дістане її навіть така родина, що дістає якунебудь иншу запомогу чи то від краєву, чи громадську, чи від товариств або приватних людий.

О скілько державна запомога не вистарчала би, треба звернути ся о поміч до громади, товариств і т. и.

ВІДОЗВА.

До всїх укр. Товариств і Братств в Ню Йорку.

Ми нисше підписані урядники Центрального Комітету „Укр. Народного Дому" в Ню Йорку взиваємо всї нюйорські Товариства і Братства, щоби вислали своїх делєґатів на місячні збори, котрі відбудуть ся на дни 30. грудня 1912 р. о год. 8. вечер, під ч. 134 Іст 7. ул. (у Міллера). Маємо дуже важні справи до залагодженя. Дальше взиваємо всї Товариства і Братства, а так само і поодиноких людий, котрі занимались колєктованєм гроший на „Укр. Народний Дім" в Ню Йорку, щоби принесли з собою колєкторські книжочки і здали рахунок, бо в противнім разі будемо змушені опублікувати їх імена в часописях. — За Видїл: Й. Хомів, предс.; Г. Романишин, кас.; К. Камінський, секр. фін.; Г. Максимів, секр. рекорд.

Відозва до юнґставнських Русинів.

У попереднім ч. „Свободи“ була оголошена з нашої місцевости збірка ($4.00) на „Рідну Школу“ в Галичині. Се мабуть чи не перша жертва на сю ціль з нашої околиці. Братя-Родимці з Юнґставн, Огайо, і околиці! Будьте так добрі і скиньте ся по пару центів на приватні українські школи в старім краю. Заохочуйте до складок на сю ціль одні других і не дайте ся завстидати иншим руським громадам в Америці. Як не можете офірувати більшої квоти, дайте мало, але всі! Якби кождий з нас дав хоч по мізерному „ніклеви“, то з того зробила би ся гарна сумка! Ану, старі орли і молоді вірлята, сини і доньки славної Руси-України! Постановім собі дати сего року коляду тим бідним хлопським діточкам, що побирають науку у своїх рідних школах в Галичині. Гей, як та бідна наша дітвора буде нас благословити за наші для неї жертви! Гей, як поширить ся наша національна сьвідомість, коли ті незасібні хлопські сини і доньки не підуть до плуга на панський лан, але будуть орати свою рідну запущену від віків ниву! Гей, гарнож то буде, як наша прадідна земля, наша рідна Галичина, засієть ся густо щирими народними робітниками! Ану, Братя і Сестри, отворім тропіки свої серця тай... кишеню! Гріш, виданий на народні цілі, ніколи не змарнуєть ся!

За Комітет до збираня жертв на „Рідну Школу“:

Роман Ґіль,
Антін Худоба.

ПОЗІР!

ТОВАРИШІ ДЯКОУЧИТЕЛІ!

Подає ся до відомости всім Дякоучителям се розпорядженє. На послїднім засіданю Екзекутивного Комітету Тов. Руських Дякоучителів ухвалено слідуючі точки:

1) Визначити по всіх стейтах „Делеґатів“, до котрих мають зголосити ся т. Дякоучителї, що **хотять вступити до „Товариства Руських Дякоучителів в Америці“.**

2) Делеґатів вибрано слідуючих: на Connecticut і околицю: т. D. Andrejko, 14 Broad Str., New Britain, Conn.; на New York і околицю: т. Paul Lozinsky, 25 Croton Terrace, Yonkers, N. Y.; на New Jersey і околицю: т. Theo. Kaskiw, 307 Springfield Ave, Newark, N. J.; на Scranton і околицю: т. Peter Kiryluk, 615 Shnell Place, Scranton, Pa.; на Wilkes Barre і околицю: т. A. Lawriw, 620 N. Franklin Str., Wilkes Barre, Pa; на Pittsburg, Pa. і околицю: Jos. Yaleczko, Box 156 Ramey, Pa. і Sem Pelech, 220 Jane Str., Carnegie, Pa.

3) Ухвалено просити всіх повисше згаданих Товаришів, щоби приняли назначені їм уряди, та взяли ся щиро до праці.

4) Кождий Товариш-Делеґат, коли годить ся приняти на себе повисше згаданий уряд, буде ласкав повідомити о тім предсїдателя Комітету: т. В. Каськів, 10 Chmelnycky Str., Ansonia, Conn., а предс. розішле відворотною почтою повновласти і відповідні друки.

5) Взиває ся всїх Тов. Дякоучителїв, щоб як найскорше зголосили ся до найблизшого їм Делеґата. Хто би з Товаришів не зголосив ся, такого не будемо уважати за Дякоучителя. Бо вже крайний час і пора разом взятись до дїла!

За Комітет:

Печать: Товариство Руських Дякоучителів в Америці.

Вол. Каськів, голова.
Андрей Ґела, скарбник.
А. Лаврів, заст. секр.

Український народе!

Товариство „Просьвіта“, що перше стало кидати зерна народної осьвіти, рішило ся приступити до діла, яке дало би українському загалови спроможність скорим і певним кроком іти наперед до осягненя висшої осьвіти та заняти належне йолу місце серед великої сїмї народів сьвіта.

Кілька мілїонів книжок виданих „Просьвітою“ та кілька тисяч її читалень розбудили серед народу бажанє осьвіти.

„Просьвіта“ отворила перед народом двері храму знаня, та поки-що не могла його впровадити у його нутро, не могла хочби вибраним та більше жадним одиницям, дати висшої осьвіти. Ся потреба росла з дня на день, а часті голоси з кругів суспільности домагають ся рішучо як найскоршого її заспокоєня. Инші народи подбали вже про се та поосновували людові університети, які тим, що не мають спромоги віддавати ся фаховим а коштовним та довготреваючим студіям, дають нагоду у відносно короткім часї із великого скарбу людського знаня пізнати хоч се, що могло би їм найбільше придати ся у їх народнім та суспільнім житю. Данські університети людові сповнили в сїм напрямі своє завданє знаменито.

На взір данських університетів рішила ся „Просьвіта“ уряджувати довше треваючі курси висшої осьвіти, на яких більше осьвіченим та жаднійшим знаня з нашого селяньства подало би ся в популярній формі найновійші здобутки людського знаня, осьвідомило би ся його під зглядом народним та подало би ся вказівки, як користати з тих прав, які йому вповні прислугують.

В тій цїли Товариство „Просьвіта“ через свою просьвітно-орґанїзаційну комісію війшло в порозуміне з Товариством ім. Петра Могили та упросило наших найвизначнійших фахових людий до ласкавої участи у сїй просьвітній і вельми потрібній праці.

Своєю готовостию ствердило Тов. ім. Петра Могили найліпше потребу та хосенність курсів висшої осьвіти.

Вже сего року зимою урядить „Просьвіта 10-тижневий курс висшої осьвіти у Львові та сим способом хоч в части заспокоїть пекучу потребу.

В слідуючих роках задумує їх урядити більше та довести до того, щоби рік-річно по всїх осідках філїй а навіть і инших більших місцевостях уряджено популярні курси для висшої осьвіти.

Але на се потребує „Просьвіта“ матеріяльної помочи загалу. Із своїх теперішних фондів сего „Просьвіта“ зробити не в силї. Та сей гріш не пропаде марно; він вернеть ся сторицею.

Тимто рішило ся Товариство „Просьвіта“ удати ся до сьвідомого українського загалу з просьбою **о дар на курси висшої осьвіти.**

Нехай ніхто не відкаже, бо потреба українського народа, його народні, просьвітні та суспільні відносини домагають ся рішучо курсів висшої осьвіти, щоби його розвиток посунути знова о великий крок на перед.

За Головний Виділ Тов. „Просьвіта“:

Іван Кивелюк, голова. Д-р Іван Брик, секретар.

За Комісію просьвітно-орґанізаційну:
о. Теодозій Лежогубський, голова.
Іван Савицький, секретар.

Признаючи потребу курсів висшої осьвіти, відозву сю підписали отсї українські Товариства у Львові:

Тов. укр. наук. викл. ім. Петра Могили: д-р Олекс. Колесса голова, Іван Савицький секретар. **Краєвий Шк. Союз „Рідна Школа“:** о. Омелян Ваньо, Людвик Сальо. **Краєве Тов. „Сільський Господар“:** д-р Евген Олесницький, д-р Григорій Величко. **Тов. „Руська Бесїда“:** д-р Яр. Олесницький, Волод. Шухевич (мол.). **Міщанське Брацтво:** д-р Вол. Бачинський, Дмитро Стащишин. **Товариство „Січ“:** Мих. Павлик, Федір Калинович. **Укр. протиалькогольне тов. „Відродженє“:** Ал. Гарасевич, Волод. Целевич. **Народна Торговля:** Юліян Січинський, Роман Сосновський. **Парц. Тов. „Земля“:** д-р А. Говикович, А. Корнелля, д-р Я. Олесницький. **Жіноча Спілка пром. „Труд“:** Герм. Шухевичева, Олімпія Лучаківська. **Українське Педаґоґічне Товариство:** о. Тит Войнаровський голова, Конст. Малицька секретар. **Тов. ґімнастичне „Сокіл-Батько“:** І. Боберський, д-р Л. Цегельський, д-р М. Волошин. **Драм. Тов. ім. Івана Котляревського:** Яр. Весоловський, Антін Ганяк. **Тов. укр. техн. „Основа“:** Волод. Мельник, Лев Король. **Тов. сьв. Рафаїла:** Тит Ревакович, Іван Бабій. **Тов. сьв. апостола Павла:** о. Евген Гузар, Мик. Щепанюк. **Тов. опіки над еміґр. „Провидінє“:** о. Йосиф Фолис. **Краєвий Союз Кредитовий:** Кость Паньківський, Антін Гладишовський. **Тов. Краєвий Союз Ревізійний:** д-р Кость Левицький, Ом. Саєвич. **Тов. „Руська Академічна Поміч“:** В. Палїв, З. Дума, О. Джуґан. **Товариство політичне „Народна Рада“:** о. Ал. Стефанович, д-р Володимир Бачинський.

Товариство „Просьвіта“

основане 8. грудня 1868 року

числить: 74 філїй, 2.468 читалень, 540 крамниць, 339 кас, 121 шпихлїрів, 14.000 членів Товариства та понад 120.000 членів читальників;

удержує: господарську школу і садівниче заведенє в Милованю, школу для господинь в Угерцях вин., торговельну школу, бібліотеку і позичальню книжок у Львові;

заряджує: 43 стипендійними, запомоговими і премійними фондаціями;

закладає і підпомагає: курси для неграмотних, курси касові, торговельні і господарські;

веде роботу організаційну і видавничу, а сього року приступає до основаня **курсів висшої осьвіти** на взір данських людових університетів.

В „Просьвіті“ воскресенє — будучність народа!

Йдім слідами щасливійших від нас народів і скидаймо свою лепту на курси висшої осьвіти!

Окрім повисшої відозви надіслано нам ще ось таке письмо:

Ч. 70/67 Львів, дня 8. грудня 1912.

Відповідно до позволеня Вис. ц. к. Намісництва у Львові з дня 20.XI, 1912 до ч. През. 16426 просимо і уповажняємо Хв. Редацію „Свободи“ в Джерзи Сіти, Н. Дж. збирати жертви для Товариства „Просьвіта“ у Львові.

За Головний Виділ Тов. „Просьвіта“

Іван Кивелюк, голова. **Д-р Іван Брик,** секретар

Увага: Зібрані жертви просимо переслати на адресу Товариства „Просьвіта“ у Львові найпізнійше до 30. січня 1913 р. разом з виказом жертводавців. Виказ буде поміщений в органі Товариства.

Сю відозву Товариства „Просьвіта“ у Львові поміщуємо в тій непохитній надії, що на нашій американській Руси знайдеть ся чейже кільканайцять одиниць або Товариств чи Брацтв, котрі жертвують свою лепту на **„Дар 8. грудня на курси висшої осьвіти“.** Всякі жертви враз з іменами і місцем замешканя жертводавців просимо присилати найпізнійше до дня 15. січня 1913 р. на адресу „Свободи“. Ми впишемо імена жертводавців і їх жертви на присланy нам з канцелярії Тов. „Просьвіта“ лїсту і ту лїсту вишлемо на означений час до Львова. Поспішіть ся, Родимці, бо жертвовані на ту ціль датки **мусять бути** на місци призначеня з кінцем січня 1913 р. Ану, хто буде перший?...

ЖЕРТВИ НА СИРІТСЬКИЙ ДІМ В ЧЕСАПІК СІТИ З НОРТГЕМПТОН, ПА.

Зібрано на хрестинах у Антошка Тхорика: Іван Сухина 2.00, Гнат Гринда 2.00, Іван Тхорик 35, Гриць Кочан 50, Стефан Ганьчарик 25, Проць Драгущак 25, Антошко Кочан 50, Антошко Тхорик 50, Петро Евин 25, Максим Кіцак 25, Анна Гафіна 10, Настя Винярчик 10, Василь Салацький 50, Антошко Гринда 50, Розалія Вотота 25, Стефан Ткач 25, Василь Сирник 25, Василь Тхорик 50, Михайло Юрканич 10, Іван Фанок 10, Семко Драгущак 25, Іван Баран 50. Збіркою заняв ся Гриць Кочан.

На **„РІДНУ ШКОЛУ“** зібрано на хрестинах у Івана Стецьова. Іван Стеців 25, Стефан Придилюк 25, Василь Маркович 25, Павло Ленчук 25, Юлія Ленчук 25, Ксеня Деревяна 25, Юлія Соловій 10, Гриць Лопадчак 10, Євка Саврук 10, Анна Дзівенка 10, Марія Ярка 10, Катерина Герка 10, Марія Цигилик 10. Збіркою заняв ся Павло Ленчук.

Так чесним жертводавцям як і тим, що занялись збіркою, красно дякую.

Всякі дальші жертви просить ся складати на офісї або моней-ордером на адресу:

Rev. E. M. Baransky,
Box 2, Northampton, Pa.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА“ В ГАЛИЧИНІ.

Братство сьв. Арх. Михаїла, від. 95 Р. Н. Союза, в Бівер Медов, Па. — $10.00

На хрестинах у п. Михаїла Андреця в Кромптон, Р. Ай. на зазив п. Павла Ковалюка зложили отсї добродії: М. Андрець $1.00; Д. Цимбалїстий, В. Федорович, М. Пилипців, М. Мартинів і Г. Якимець по 25 цнт.; І. Кравчук і А. Кондрат по 20 ц.; П. Ковалюк, Р. Москалюк і М. Шелест по 15 ц.; Ю. Малїшевський, М. Яґрес, М. Гевко, Г. Притула, Я. Гудима, І. Страхоцький, І. Москалюк, М. Гудима і М. Труш по 10 ц. — Разом — $4.00

Честь Вам, кромптонські Русини, що Ви при всяких забавах не забуваєте за рідний край, а особливо за „Рідну Школу“, котра в теперішних часах, а найбільше в сїм роцї, потребує великої помочи для удержаня тої бідної української дітвори, з котрої мають виплекати ся борці, що стануть отверто у бій з ворогами за наші права, які нам належать ся, а які так трудно видерти з рук австрійсько-шляхоцького правительства.

Д. Цимбалїстий.

Оголошено в ч. 51. „Свободи“	$115.65
Загальна квота	$129.65

Усю ту квоту, т. є. $129.65 вислано дня 24. грудня 1912 р. до „Дністра“ на вкладкову книжочку ч. 6800 через С. Миляновича в Джерзи Сіти, Н. Дж. — Дальші жертви на сю ціль приймаєть ся з подякою.

КВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИЙ ГОРОД У ЛЬВОВІ.

Андрій Кондрат з Кромптон, Р. Ай. закупив 2 метри. На його адресу вислано 2 посьвідки (чч. 10101 і 10102).

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Від 15. серпня до 24. грудня 1912 р. вплинуло разом — $304.60

Вислано на адресу „Сокола-Батька“ у Львові через С. Миляновича в Джерзи Сіти, Н. Дж., дня 3. грудня 1912 року: $256.20.

Потручено на рахунок „Свободи“ (з припорученя Управи „Сокола-Батька“) за всі видатки, які в тій справі поносить „Свобода“ при переписці із сторонами: $28.40 — Разом — $284.60

Остає — $20.00

ПРЕДСТАВЛЕНЯ, КОНЦЕРТИ, БАЛЇ І Т. П. ЗАБАВИ.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Члени читальні „Просьвіта“ в Вунсокет, Р. Ай. відограють дня 28. грудня с. р., в гали Соколів, 34 Мейн стр., театральне представленє **„УЧИТЕЛЬ“**, комедія в трох діях, Івана Франка. Особи: Омелян Ткач, учитель — С. А. Мостецький; Юлія, його сестра — К. Квятковська; Іван Хоростіль — М. Сагайдак; Микита Сойка, війт — М. Чагарин; Вольф Зільберґлянц, жид — С. Лемішка; Ілько Товкач — Л. Білик; Семко Загонистий — В. Турецький; Марина Пасічна — А. Чагарин; Возний — Д. Швець; Жандарм — І. Правар; Парубки: — П. Хіта, І. Боднарчук і Й. Пиришлюга; Діти: — Е. Швець, А. Рейкович, М. Кунярська і С. Бардачевський. —Режісер: о. В. Турула; діріґент хору: І. Кравець. — Початок представленя о год. 7.30 вечер. Вступ звичайний. — Весь дохід призначений на місцеву школу, котра розпочала ся 2. грудня с. р., тож просимо всіх місцевих і околичних Русинів, а також латинників, щоб прийшли подивити ся на се представленє та своєю присутностию заохотили молоде поколїнє до дальшої науки.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. В вівторок дня 7-мого січня 1913 р. в день Рождества Христового відограє Кружок Аматорський представленє **„НІЧ ВИФЛЕЄМСКА“**, ораторія сценїчна в 4-ох актах. Особи: Гусляр — п. Й. Вадяк; 1-ший Подорожний — п. І. Ґінда; II-гий Подорожний — п. Мих. Проскура; Старець Назарянин — п. Л. Угрин; I-ший жовнїр — п. Н. Войнаровський; II-гий жовнїр — п. М. Іваницький; I-ший Пастух — п. Т. Зяйлик; II-гий Пастух — І. Іваницький; III-тий Пастух — п. М. Іванцьо; Молодий Пастух — п. Мих. Мачишин; Ангел — п-на Анеля Мурдза; Ірод — п. Й. Войнаровський; Дворянин Старший — п. М. Хоровський; Атаман війск — п. Й. Плавущак; Гаспар, Валтазар і Мелхіор, царі зі всходу — п. Д. Павлик, п. Т. Кузьмінський і п. Із. Ятчишин; Фарисей — п. І. Іваницький; Праведний жид — п. Г. Волянський; Симеон, архієрей жидівський — п. Й. Вадяк. — Режісер і управитель хору Лаврентій Угрин. Початок точно о годині 7-мій вечер в гали Куша. Вступ на галю для старших 50 цт., для дітий 10 цт. — Запрашає Комітет.

0304

ПІТСБУРҐ, ПА. Отсим повідомляє ся наших дорогих земляків в Пітсбурґу і околиці, що дня 29. грудня с. р. о 3-ій годині пополудни відбуде ся старанєм читальні „Просьвіта“ ім. Маркіяна Шашкевича в Пітсбурґу великий концерт в честь сороклітного ювилею Івана Франка, получений з вічем. Концерт і віче відбудуть ся в німецкій гали „Одд Феллове“, Савт 18 і Сара стрс. Вступ вільний для всіх! — Комітет читальний

Оружні сили европейських держав.

Як уже нашим читачам відомо, заносить ся на загально-европейську війну. Австрія, хоч як миролюбива держава, мусить втерти носа Сербії, котра вже занадто собі розбирає. Але за Сербією обстає Росія, котра лише чекає на хвилю, коли Австрія зачне війну зі Сербією, щоби сейчас впасти до Галичини та Буковини. В обороні Австрії стоїть Німеччина і вона стане їй на поміч, вдаряючи на Росію з заходу. На се знов лише чекає союзниця Росії, Франція, що вже від 40 літ рада відплатити ся Німеччині за 1871-ий рік, і нападе на свою неприятельку з заходу. На поміч Австрії стане також її союзниця Італія. А знов против Росії виступить на далеким азійськім сході Японія; тай Хіни зачинають вже підносити голову, щоби при тій нагоді дати Росії по пальцях, аби не простягала їх на хінські краї. Словом, прийшло би до війни, якої доси ще не бувало.

Наперед не можна сказати, як на тій війні вийшли би поодинокі держави. Се залежить від ріжних обставин, найбільше від їх армій. Послідні війни виказали, що армія менше численна, але ліпше узброєна та вимуштрована, перемагає армію більшу, але гіршу. Найліпшу армію в Европі має Німеччина. Вправді що-до числа стоїть вона на другім місци, бо найбільша армія є російська, але Москалі не вмили ся до Німців. Німецька армія має найліпше узброєнє та иньші уладженя, а німецькі вояки вимуштровані так, як ніякі инші на сьвіті. В часі мира тота армія числить поверх 600 тисяч мужа, в часі війни около трьох мілїонів.

Австрія розпоряджає тепер сталою армією около 380 тисяч мужа. Наслідком заведеня нового військового закона, австрійська армія побільшила ся о 90 тисяч, але то скріплене буде переведене аж протягом кількох років. На воєнній стопі оружна сила австрійської держави виносить около 1 мілїон 300 тисяч, а разом з ляндштурмом поверх два мілїони. Мирна сила італійської армії виносить кругло 250.000, в часі війни Італія може виставити армію 775 тисяч, а разом з загальним ополченєм около мілїон вояків.

Російську армію обчисляють разом з козаками і граничною сторожию на 1 мілїон 346 тисяч в часі мира, а на яких три мілїони на воєнній стопі. Однак до війни в Европі Росія може ужити всього около півтора мілїона, а решту (особливо в Азії) мусить задержати на місци, для удержуваня внутрішного порядку. У війні з Японією показало ся, що російські вояки в більшій масі бють ся незле, однак одиницею представляють ся гірше з причини дуже низької просьвіти. Російське правительство удержує свої народи в темноті і тому російська армія не могла удержати ся против більше просьвічених Японців. В додатку брак російській армії добрих командантів.

Сильну армію має Франція, котра пішла би тепер на поміч Росії і напала би на Німеччину з другого боку; так німецька армія мусїла би бити ся на два фронти. На мирній стопі французька армія виносить 580 тисяч мужа, а на стопі воєнній около півтретя мілїона. Та не знати лише, чи французькі вояки поправили ся від часу війни з Німеччиною. Тоді французька армія показала ся дуже нездало, особливо її генерали були ні до чого. А навіть якби частина яка змінила ся на ліпше, то в кождім разі французька армія далеко не дорівнює армії німецькій, що сьміло може уходити за найліпшу армію на сьвіті. До спілки з Росією та Францією надєжить ще й Англія, але вона має таку малу армію, що ледви, чи схотіла би мішати ся до війни против Німеччини та Австрії. Конець кінців, Австрія в союзі з Німеччиною та Італією є такою силою, що не потребує страхати ся своїх вороженьків, які так на неї напосїли ся.

Обчисляють, що якби вибухла загально-европейська війна, то інтересовані держави покликали би 20 мілїонів людий до війська, а з того 10 мілїонів вислали би на війну. Кошти перевозу, омундурованя, оружя, амуниції та инших воєнних видатків виносили би денно 2 мілїони долярів (10 міл. корон). За два тижні згинуло би в тій війні 100 тисяч людий, а 500 тисяч було би ранених. Всі фабрики мусїли би станути, люди мусїли би покинути села, в цілій Европі устав би промисл і торговля, всі банки побанкрутували би. По більших містах запанували би пошести і голод. Якби та війна потревала лише три місяці, то по селах і містах остали би лише женщини, діти і старці. Кількананйцять мілїонів родин знайшло би ся в крайній нужді, а краї так би підупали, що треба би чекати і працювати десятки літ, щоб дійти знов до давного стану та богатства.

Нове національне сьвято у Франції.

В 1912 році сповнило ся 500 років з дня смерти Жанни д'Арк.

У Франції люблять і вміють шанувати своїх визначних людий. Взагалі тут сильно розвинений культ великих людий. Не тілько кожде місто, але частенько і села мають своїх земляків, память яких шанують монументами, школами, назвами улиць, вкінци спеціяльними періодичними сьвятами. Але безперечно найбільше популярними будуть Наполеон і Жанна д'Арк, а послідна ще більше ніж славний Корсиканець. Цілий ряд міст Франції уважає її своєю потронкою — се поперед усего Domremy (м. уродженя), Rouen (де була вона спалена), Reims, Compliegne, Formigny а особливо Orleans. В сему послідному при першому погляді нічого не примічуєш окрім ріжнородних бюстів, статуеток, малюнків, карток так чи инакше торкаючих ся потронки міста. Особливо цікава величезна церков її імени (Жанна д'Арк — католицька сьвята) тай історичний музей — в прецікавому будинку XV. століття, в якому зібрана кожда дрібниця, що так чи инакше торкаєть ся житя та діяльности Жанни. Взагаліж 12 міст у Франції поставили їй статуї на своїх площах (Наполеонови тілько 9). Мимо того прихильники її памяти бажали чогось більшого. Власне нераз піднимали ся голоси за те, щоби зробити її патронкою цілої Франції, а не окремих тілько міст. Традиція ся тягнеть ся майже 500 років — бо вже Кароль VII., якого престол спасла Жанна — перший сказав: „Жанні половину мого царства! Жанні піраміду більше кольосальну як має Мемфіс! Вона буде сьвятою Франції." І те, що не зробили королі Франції, мусить зробити република французька!

Найбільші прихильники Жанни д'Арк католики, роялїсти та націоналісти. З них перші особливо. Суть у тім, що після відокремленя церкви від держави, здавало ся, захитав ся вплив клерикалів на мешканців Франції, особливо се стало замітним в деяких місцевостях, як Бретань і ин. Але згодом показало ся, що сї рахунки були не вірні; клерикали зуміли пристосувати ся до обставин і знову стати силою, якою справді годі повернути тодішне положенє, але все таки неможливо не рахувати ся з ними. Особливо забрали вони в свої руки ріжнородні культурні справи, з окрема народну школу, бажаючи йти слїдами єзуїтів, виховуючи нові поколїня у відповідному дусї. І се не вважаючи на закон з 7. липня 1904, що забороняє духовним орденам вести вихованє дітий! Отже і в сїм випадку в культі Жанни д'Арк ведуть клерикали свою лїнію, власне використовують популярність героїні Франції, підкресляючи її релїгійне значінє як католицької сьвятої. Замітна з сего погляду блискуча промова абата Hebert, виголошена в Notre Dame в Парижи в роковини смерти Жанни. „День героїні Франції — казав він — ще не закінчив ся разом з її смертию, противно довго ще буде він царювати над Францією. Церков вже зрозуміла її сьвятість, отже коли Франції призначена не хвилева роля, коли Французи бажають блискучої історії, слави, значіня своєї вітчини, то мусять не забувати своєї героїні, післаної для Франції самим Господом Богом". І роялїсти очевидно не є проти Жанни. Бо хто як не Жанна спасала 500 років поперед французьку династию королів?

Але на перешкоді патронажа Жанни стояв доси муніціпалітет Парижа і парлямент. Париж розуміє ся поставив Жанні — цілих три монументи навіть, алеж кому тілько в Парижи нема монументів*). Та на сім і обмежала ся участь Парижа. І отсе тільки сими днями „L'echo de Paris" приносить інтервю радника муніціпального Парижа, Herr Galli, після слів якого, новий — вибраний в сїм році — муніціпалїтет не від того, щоби зробити Жанну д'Арк патронкою Парижа а то і Франції. В парлямент також нераз вносив ся сей проект. Особливо тут велику енергію розвинув сенатор Joseph Fabre, автор визначного діла „Jeanne d'Arc et le peuple de France", яке тілько що вийшло в двох показних томах. Кілька років тому він вніс проект патронажа в сенат, принятий великим числом голосів, але палата не пропустила. В сю хвилю часописи запевняють, що се не повторить ся і отже можливо сподівати ся, що справа в сих днях буде порішена і в 1913 році Франція буде мати два національні сьвята — „день зруйнованя Бастилї" (14. липня) та „день визволеня Франції" (18. червня).

С. Б—ій.

*) В Парижи стоїть військовим людям 105 статуй, політичним 74, вченим 70, письменникам 56 і артистам 48.

Поратунок.

Смеркало ся. Стара Мафта підмітала хату і сварила на доньку Марію. Дівчина сиділа під вікном і плакала.

— Та що тобі за біда! Мамо дай на се, мамо дай на те. Ба черевики, ба мінтян, — лиш би ся вбирала, лиш би дівочила. А ти знаєш, кілько нам неньо довгу лишив! А що ми вже віддали, га? Ади зима за плечима а наші кожухи сидять в канцелярії. А ти чула, що казав двірник (війт): платіть, Мафто, пять левів податку і беріть заліг, бо в недїлю буде ся продавати. А звідки я, бідна, возьму? Чекай, най продадуть! Аж тоді загибель наша, з хати не вийдемо.

— А чому мене не хочете пустити на службу? Я би все щось прислужила.

— Пустити... Не штука пустити, але з ким я стара лишу ся? Яку раду сама собі дам? Коби я була здорова, то йди собі з Богом. А то видиш сама, більше лежу як ходжу. От дров не маємо, аж голова мені схне, як ту зиму перезимувати. А тут трапляє ся поратунок, чому його не брати?

— Ей мамо, як вам не соромно таке говорити!

— Доню, доню, біда не знає сорому. А впрочім ти не перша, тай не послїдна. Диви ся на Шийкову Докію. Купив їй фальчу поля, поклав хату, поклав стодолу, віддала ся і тепер газдиня. Всї їй завидують. Ет, молода ти, дурна, нічого не знаєш.

Мафта замела хату і винесла сьміте.

— Гай, гай, не будь дурна, — говорила далї стара, ввійшовши до хати. Я тобі не ворїг. Подумай лиш: фальча поля, та се майно, якого ти до смерти не приробиш! На, вбери чисту сорочку.

Дівчина голосно заридала.

— Мамо, мамо, що ви зі мною робите? Де ваше серце? Що Іван скаже? Таж він зараз мене покине!

— Дурна ти, дурна з твоїм Іваном. Покине... Не бій ся, ще борше тебе возьме, як будеш мати фальчу поля. Гадаєш, він не дасть?

— О, мамо, Іван то не Шийка! Він певно не схоче фалеч за такі інтереса. І поля не схоче і мене не схоче.

— Та відтак! Найде ся другий!

— Коли я його люблю...

— Чи одного молодим любить ся? І я другого любила а за другого пішла. Та от жию і доси. Гай, гай, не приговорюй богато, але вбирай ся, бо він зараз прийде.

— Робіть зі мною, що хочете, але я того не зроблю.

— Чи ти вдуріла, дївко? — закричала Мафта. Говори з нею по мудрому, а вона тарма туманом. Чи ти не знаєш, що я вже пятку взяла? Казала прийти, то вже так мусить бути. Хочеш, щоб я з него дурня робила? І за що? За його добре серце? І пятку дав і дров обіцяв дати. Зараз менї перебирай ся! Перебирай ся, доки я ще добра.

— Мамо, бійте ся Бога! — простогнала донька благаючим голосом.

Мафта вхопила колотач і замахнула ся на доньку. В тій хвилї відчинили ся двері. На порозї стояв дідич.

— Добрий вечер!

— Дай Боже здоровля вам, панонько! — відповіла ласкавим голосом Мафта. Поцілувала дідича в руку і тихцем, мов та кітка, висунула ся на двір.

Дмитро Макогон.

На Різдвяні дарунки!

Маємо богато книжок, ґрамофонів, листового паперу, карток і шопок, які надають ся на дарунки для своїх рідних або приятелів з нагоди Різдва і Нового Року.

Шопка Н=р. 8. = Ґльорія
ШОПКИ (ВЕРТЕПИ)

Чи може мати християнська родина ЩОСЬ КРАЩОГО на Різдво — як ВЕРТЕП?

Н-р 1.	6x7 цалів	.15
Н-р 2.	7x8 „	.25
Н-р 3.	9x10 „	.40
Н-р 4.	12x9 „	.50
Н-р 5.	12x16 „	.75
Н-р 6.	14x16 „	$1.00
Н-р 7.	з ангелами	1.25
Н-р 8.	22x20 цалів	2.50

Чудові картки на Рождество Христове, з образками цілої історії Рождества Христового. — Штука 5 ц., дозен 50 ц.

Шопка на почтових картках дуже гарно викінчена. — Штука 10 ц., 3 за 25 ц.

Звичайні дешеві картки на Різдво, дозен 25 ц.

Листовий папір з желанями на Різдво і на Новий Рік. — Дозен з ковертами 30 ц.

* КОЛЯДИ *

	ц.
Христос родив ся (з нотами в 2-х частях)	60
Коляди або пісні на Рождество Христове	15
Коляди і щедрівки	20
Коляди (нове повне видане з нотами)	15
Kantyczki, Kolędy i Pastorałki	75
Kantyczka, zbiór kolęd	25

Найкращим дарунком в книжках

такі:

Путь Паломника із сего сьвіта на будучий сьвіт 75 ц.

Велика Біблія 1073 сторін в гарній скіряній оправі $2.50. — Така сама оправлена в полотно $1.25.

Житє Сьвятих $5.00

Біблія Стар. і Нов. Завіта з обр. $4.00

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Написана нашим професором найвисшої школи Мих. Грушевським. Книжка КОНЕЧНА для кождого, хто лише хоче дізнати ся хто ми, чиї сини, ким й защо закуті, ким й защо прибиті, ким й защо прогнані в студену Канаду. Книжка ся має до 500 сторін друку, 300 історичних образків і мап, а коштує брошурована $2.00, а гарно оправлена $2.75.

НОВІСТЬ! НА ДОВГІ ВЕЧЕРИ. НОВІСТЬ!

Товариська Забава

в питанях і відповідях на 50 картонах з поученєм на двох картонах.

Дуже займаюча гра для молодих і старих при всякій нагоді. — Ціна 25 ц.

„КОБЗАР“

Тараса Шевченка 60 цт., з образками $1.00.

КАЛЄНДАРІ

на рік 1913=ий.

Купуйте і замовляйте завчасу, бо калєндарів кождого року не стає. — Руська Книгарня продає всі калєндарі танше як инші книгарні.

Приятель жовніра з 90 образками, з гарними історіями. Ціна одного примірника 30 ц.

Хлїбороб, Калєндар для фармерів 30 ц.

Пресьвята Родина 30 ц.

Загальний Калєндар 75 ц.

Кишенковий Калєндар 10 ц.

Як утік Січинський з Діброви 10 ц.

Новий збірник українських пісень 25 ц.

Український Сьпіванник в 6 частях. Патріотичні, січові, історичні, станові, любовні, коломийки, 141 сторін 40 ц.

Наші катальоґи книжок і інструментів даром.

УВАЖАЙТЕ, що у Вінніпеґу є лише одна книгарня, що має книжки на складі і що вишле книжки скоро, — а то є стара адреса:

RUSKA KNYHARNIA

850 Main St., Winnipeg, Man., Can.

Слухайте панове! Не дайте себе визискувати! Чи знаєте про те, що шифкарти подешевіли? Хто їде до краю, сей нехай не платить більше як 25 дол. за шифкарту! Тілько належить ся! Тілько ми беремо! Експресові пароходи! Пишіть тілько до нас! Довідаєте ся правду!!!

25 ДОЛЯРІВ ШИФКАРТА ДО КРАЮ.

Осібні кабіни! Домовна харч! Даємо нічліг! Вдоставляємо пакунки! Виробляємо вільний переїзд через границю! Шукаємо за костумерами аби їх вдоволити а не визискувати! Переконайте ся! Шліть завдатку 2.00 дол. або пишіть по інформації.

$30 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $30 дол.

А хто хоче за 8 дол. поїхати до краю на найлїпших пасажирських шифах?

Нехай кожтий пише до нас сейчас по виясненя. Адреса:

AMERIKA EUROPE CO., 2 Carlisle Str., New York City. Число телефону 3459 Rector.

Позір! Лише через місяць.

ҐРАМОФОНИ вартости $25 тепер дістанете за $13

з додатком 6 пісень даром. Ми платимо опакованє і посилку. Єсли наш ґрамофон не вдоволить Вас, зашліть нам з поворотом.

Пішліть $13, або депозит на $3. а ми вишлемо ґрамофон. Адреса: **HOFFMAN BRO'S**

77-79 Second Ave., Dept. 6, New York City.

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає корočі на весіля, хрестини і всякі другі забави.

115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.

Телефон: Orchard 2568.

Діти мусять мати добре сьтітло при науці

Лихе сьвітло напружує очи, а наслідки сего можуть лишитись на ціле житє. Нафтова лямпа є найлїпша. Сьвітло, яке дає лямпа Rayo, є лагідне і миле. Можете при нїм читати і працювати годинами без ушкодженя Ваших очий.

Rayo лямпа є вироблена гіґієнічно. Вона є найлїпшою лямпою, а кромі сего дешевою і економічною.

Rayo лямпа є зроблена з правдивого мосяжу—нікльована. Запалюєсь без зниманя скла і умбри. Легка до чищеня і зміни кнота. Вироблена у всіляких формах і для всякого ужитку.

У всїх продавців.

STANDARD OIL COMPANY.

(INCORPORATED IN NEW JERSEY)

NEWARK, N. J. BALTIMORE, MD.

BULL DURHAM —ПЕРВОРЯДНИЙ ТЮТЮН.

Улюблений ґатунок через 52 літ.

52 літ заслуженої слави — се найлїпша рекомендація тютюну „BULL DURHAM“. Про його якість сьвідчить і та обставина, що попит за ним стоїть завсїгди на першім місци поміж усіми иншими родами всіляких тютюнів. В однім тільки минувшім році розійшло ся „BULL DURHAM“ тютюну 352 міліонів мішочків.

„BULL DURHAM“ надаєть ся так добре до файок як і на папіроси. Продаєть ся в муслїнових мішочках по 5 центів за штуку; з одного такого мішочка буде найменше 40 папіросів. За таку малу ціну дістаєте найлїпший, найчистїйший тютюн, котрий своєю якістю перевисшає всї инші ґатунки. Переконайте ся самі і скажіть, чи знайдете який инший тютюн, котрий смакував би Вам більше ніж сей славний „BULL DURHAM“

Правдивий

„BULL” DURHAM

ТЮТЮН ДО КУРЕНЯ В ЛЮЛЬЦІ І В ЦИГАРЕТКАХ.

10 звичайних цигареток коштує 5 цнт.

10 лїпших цигареток коштує 10 цнт.

10 найлїпших цигареток коштує 25 цнт.

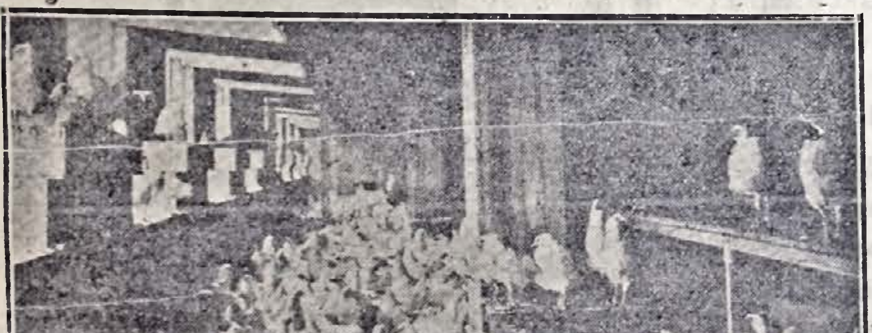
А ВИ МОЖЕТЕ СКРУТИТИ СОРОК ЦИГАРЕТОК З ОДНОГО ПОЛОТНЯНОГО МІШОЧКА З НАЙЛЇПШОГО ТЮТЮНУ „БУЛ ДУРГЕМ”. ДІСТАНЕТЕ ВСЮДИ.

Пачка циґаретових паперців дає ся даром.

BLACKWELL'S DURHAM TOBACCO COMPANY
STOCK OWNED BY
THE AMERICAN TOBACCO COMPANY.

Позір! ЄЩЕ ЩОСЬ НОВОГО! Позір!

Фарма з курми, що доставляє яйці на торги до великих міст.

РОДИМЦІ! Тут подаємо понизше дещо нового про першу руську кольонізацію в West Milville, New Jersey. Се єсть справді правдива руська кольонізація, бо велике число руських родин позакуповували землю. Компанія навіть поназивала кілька стрітів по руськи. Фамілії, котрі у нас позакуповували, зачинають ся по троха спроваджувати до Мілвіл, бо задумують з весною управляти свою землю.

РОДИМЦІ: Чи не добре мати о чверть години ходу від міста Мілвіл і від фабрик свій кавалок землї і свою хату і мешкати межи своїми, чути ся якби в родиннім краю. Не один о тім думав, що се було би добре, але чи воно так єсть, як ся Компанія в своїх оголошенях писала і пише.

РОДИМЦІ! Що ми писали і пишемо, то нич більше, як лише щира правда. Титул власности маємо добрий. Хто купує за готівку, дістає без жадних перешкод і без жадних довгів чистий **Guarantee Deed**, т. зв. по нашому „Інтабуляція“. Хто знов купує на виплату, дістає контракт. При робленю контракту купуючий вимавляє собі, в який спосіб він може сплачувати: місячно, квартально, пів-річно або річно. Єсли хоче виплачувати місячно, то контракт робить ся з таким застереженем: Купуючий не мусить до двох місяців навіть повідомляти, чому не прислав (не приніс) своєї рати; єсли би не міг і по двох місяцях, то мусить повідомити Компанію і подати причину. В той час Компанія дає пільгу і чекає далї. Хто закупить і вложить задатку на 5 акрів 100 долярів, а вразї його смерти, то хотьби він ані одної рати не заплатив, то його спадкоємці без жадної доплати дістають чистий **Guarantee Deed.** — Зі сторони полуднево східної наших ґрунтів нема навіть цілих 6 миль до великого міста **Bridgeton, N. J.** Bridgeton єсть містом повітовим, Cumberland County, і єсть **осмим** портовим містом в Злучених Державах. Має 54 фабрик ріжних виробів, котрі тут подаємо: 3 Glass Manufacturing Plants; 2 Gasoline Engine Works; 5 Machine Shops; Electric Light and Power Plant; 3 Shirt and Shirtwaist Factories; 3 Iron Foundries; 2 Artificial Ice Plants; 3 Candy Factories; 2 Flour Mills; Illuminating Gas Plant; Wrapper Factory; 7 Fruit & Vegetable Packers; Dye and Bleaching Plant; Hosiery Mill; Plant for Condensing Milk; Lithographing Plant; Silk Dress Factory; Ship Yard; Mould Making Plant; Plant for the manufacture of Dies and Presses of every size; Turkish Towels and Bath Robing; Carriages and Wagons; Printing Presses; Steel Castings; Baskets; Tin Cans; Brick; Gloves. — Спис фабрик міста Мілвіл подамо пізнійше. — Інтересовані приїжджайте, доки маєте добру нагоду, осудіть самі, чи не добре мати кавалок землї при великих містах та так численних фабриках і при шогодинній комунікації. — Перед приїздом просимо нас повідомити на понизшу адресу. Пишіть по руськи, бо в нашім бюрі занимають уряди Русини.

THE EUROPEAN COLONIZATION CO.,

441 DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Streets, PHILADELPHIA, PA.

КАЛЄНДАР.

ГРУДЕНЬ.

н.ст.	Дні	Руські сьвята
26	Четвер	Евгенія, Ореста
27	Пятн.	Тирса
28	Субота	Елевтерія
29	Неділя	Праотець. Аггея
30	Понед.	Даниїла прор.
31	Вівтор.	Севастияна
1	Середа	Січень. Боніф.

НОВИНКИ.

Перший руський лоєр (адвокат) на скрентонську околицю. П. Йоан Даньо. молодий руський лоєр. отворив на днях адвокатську канцелярію в Скрентоні 528 Коннел Білдинґ. П. Даньо походить з руської родини. Отець його Николай Даньо, щирий Русин, є куратором гр.-кат. руської церкви в Форест Сіти, Па. Хоч сам тяжко працює в майнах, посилав свого сина до висших шкіл, щоби його дитина зазнала більшого щастя.

Ми дуже тішимо ся, що і між нашими Русинами суть люди, котрі починають розуміти вагу науки і дають свої діти до висших шкіл. А то дуже часто між нами можна стрічати, що руські родичі, ледво їх дитина трохи підросте, сейчас ідуть до школи і просять учителя, щоби увільнив їх дитину від науки, щоби могла іти до роботи. І хоч самі не зле мають ся а навіть суть богаті, нич їх не встримує від сего. „Дитино, іди до роботи, заробиш кілька центів! най маю яку поміч з тебе" — звичайно говорять наші родичі. А що через се дитина тратить більше щастє, яке осягнула би, єслиби покінчила школи, вони о тім не хотять подумати — а що опісля їх син або донька будуть нарікати на родичів, що їх живцем закопали в землю, не дали зобачити їм сонця правди, післати до школи, вони вже може і не будуть чули. Гей, родичі! Не відбирайте хоч самі щастя своїм дітям! Єсли бачите, що ваша дитина здібна, охоча до книжки, з послідного стягніть ся а пішліть свою дитину до висшої школи. Чим більше буде учених людий з нашого народа, тим скорше мине ся сварня між нами а возьмемо ся до праці хосенної для всего руського народа. — *о*

Др. Гікс лїчить падачку (епілєпсію) при помочи отруї з вужа. Др. Едвард Гікс специяліст в нервових слабостях в Брукдині № 1168 Дін Стр. приладив медицину з гадючої отруї і давав її хорим на падачку. Двайцять пацієнтів, котрим встрикував тую медицину за скіру, всі крім одного стали здорові. Одному хорому по одномісячнім лїченю полїпшило ся о стілько, що коли давнїйше падав на тиждень 36 разів, то по тім лїченю вже лиш два рази. На питанє одного лїкаря, чи при помочи сеї медицини буде можна вилїчити цїлковито з тої хороби, заявив д-р Гікс, що на разї не може єще на певно сказати, але дотеперішний вислїд є зовсїм вдоволяючий. Гадючої отруї (їди) уживали вже давні американські індіянські лїкарі-знахори яко медицини на ріжні слабости. А старинний переказ оповідає о єгипетській королеві Клеопатрі, що вона дала себе укусити одній їдовитій гадинї, але не в цїли убити себе, лиш яко послїдний ратунок вилїчити себе з тяжкої хороби. — *о*

Кинув ся під трен. Ізза розпуки, що жена його опустила і помимо просьб не хотїла з ним жити, Йосиф Ровінкас, Литовець з Пітстон, Па. кинув ся в неділю рано 15 с. м. під надходячий трен Лїгай Валлей, котрий розірвав його на дрібні кусники. Останки розкинені були на просторі яких 100 ярдів. — *о*

Перевозовий корабель пішов на дно. Розірвав його воєнний корабель „Сентуріон". Анґлїйський корабель-дредно „Сентуріон", їдучи досьвіта рано дня 10 с. м. попри Портленд Білл в Анґлії зі скоростию 20 узлів на годину, вдарив о один малий перевозовий корабель і затопив його на місци. Тамтой хотів переплисти наперед „Сентуріона", але не встиг. „Сентуріон" вдарив о него з такою силою, що перевозовий затопив ся в кількох мінутах. Воєнний корабель поспускав свої ратункові човна і довший час кружляв довкола місця, де стало ся нещастє, але по корабли і слїду не стало. 3 людий нїхто не виратував ся. Перед воєнного корабля ушкоджений. — *о*

Ослїп від снїгу. Др. Л. Ф. Гач, головний лїкар шпиталя в Вайнленд. Н. Дж. вибрав ся на польованє в гори Рейнбов і полюючи через цїлий день, по полудни раптовно завважав. що він ослїп від снїгу. Сїв отже в снїг і став собі його прикладати до очий. Так робив аж до 10 год. в ночи, коли міг дещо провидїти. Але на другий день сходяче сонце ослїпило його наново. Так просидів він в снїгу цїлий день і ніч і знов день, аж поки не надійшов якийсь чоловік з молоком. Се була його перша пожива за ті дни. Доктор відморозив собі ноги і лиця. — *о*

Убив бордінгера. Олекса Бізак, майнер з Вест Бервік. Па. убив 14. с. м. Михаїла Барона, котрий мешкав в него на бурті. Михаїл Барон. 19-лїтний хлопець залицяв ся до жени Олекси Бізака. через що приходило між ними до частих непорозумінь. В суботу пополудни прийшов Бізак до дому і застав Барона в обіймах своєї жени. Зобачивши се, попав в таку лють, що хватив за молот і забив його на місци. Доконавши сего убійства, сам утїк. — *о*

Кілько Русинів є в Канаді? Перепись канадійського населеня з 1911 р., як доносить „Новий Край", подає загальне число українського населеня в Канадї на 215.000. По провінціям представляє ся число Українців як слїдує:

Манїтоба	63.000	душ
Саскачеван	62.000	„
Альберта	53.000	„
Онтеріо	9.000	„
Квібек	8.000	„
Брітіш Колюмбія	12.000	„
Східні надморські провінції	8.000	„
Разом	215.000	душ

Коли додамо — пише „Нов. Край" — кілька тисяч наших людий, які з ріжних причин вписали ся в рубрику других народностий, то можемо сьміло сказати, що загальне число Українців в Канадї виносить 220 тисяч душ.

По званю Українцї переважно хлїбороби. Населенє їх в 1911 р. було:

Манїтоба	52.000
Саскачеван	60.000
Альберта	50.000
Разом	162.000

По других місцевостях Канади Українцї переважно робітники, властителї реальностий і домів. В Брітіш Колюмбії і Онтеріо вони переважно „майнери" (копальники), фабричні і зелїзничі робітники. По містах найбільше Українців у Віннїпеґу (12.000), Монтреали (6.500) і Ванкувері (3.000).

Індївідуально що-до посїданя землї було самостійних руських фармерів по провінціям таке число:

Саскачеван	27.500
Манїтоба	25.700
Альберта	23.800
Разом	77.000

Більша часть руських фармерів посїдає чверть секції себто 160 акрів (акр 40 арів, около три чверти морґа).

Грошева вартість усеї землї в посїданю наших людий в трох західно канадійських провінціях після теперішної цїни земель представляє ся пересічно по 15 дол. від акра. Отже на 77.000 самостійних наших фармерів припадає дванайцять і пів міліона акрів, приближної вартости 184 міліонів 800 тисяч долярів.

Англичани про українську пісню. Молодий анґлїйський музикальний критик Ф. С. Бартлет помістив в льондоньскім тижневнику The Commentator (Nov· 6, 1912) цікаву статю про українську народню пісню. Виявляючи її красу, письменник зазначує той вплив, який вона мала на декотрих з російських композиторів, між иншим, на Чайковського, що сам походив з українського роду.

Поляки за український унїверситет. В 167. ч. „Ради" Поляки, що живуть на Правобережній Українї, напечатали свого листа з спочутєм Українцям, котрі домагають ся свого унїверситету у Львові. Під сим листом зразу підписало ся 46 Поляків, далї прилучило ся до сего ще троє, а онодї надіслано „Радї" до сего листа ще 7 підписів. Таким чином під сим листом підписало ся поки-що 56 Поляків, мешканців Правобережної України.

Рідкий рекорд. У сегорічних перегонах здобув п. Евг. Фолис, надпоручник 10. полка гузарів. брат посла, 77 нагород, чим побив рекорд рітмайстра Зденка фон Крайцбрук, котрий здобув на перегонах в 1899 р. 73 побіди. Надпоручник Фолис став отже мистцем штуки їзди не лише на Австро-Угорщину, але й на цїлу Европу, бо тілько побід на перегонах не здобув доси нїхто з їздців всїх европейських держав.

Рун на щадничі каси. Читаємо в „Русланї": З нагоди непевного політичного положеня всї щадничі каси находять ся прямо в облозї. Найчисленнїйше зголошують ся люди з малими вкладками. Перед всїми касами панує щоденно такий натовп публики. що дуже часто для удержаня ладу мусить взивати ся аж помочи поліції. Щаднича каса у Львові оголошує. що з причини надмірної кількамісячної працї, як також з причини поменшеня числа персоналу, обмежує урядові години для публики від год. 8.30 до 11.03 перед полуднем. — Таке саме діє ся по щадничих касах инших країв, а передовсїм тих, що положені близше російської границї. Щаднича каса в Чернівцях виплатила доси поверх 3 міліони корон. Вправдї часом хтось потребує кількох соток корон готівки і вибирає їх з каси, але буває таке, що зовсїм без потреби вибирають з каси грошї, щоби на них подивити ся і зараз знова вкладають в щадницю. Слабодухам не поможуть запевненя міродатних кругів, що вкладкам по щадницях не грозить небезпека навіть в разї війни.

Наслїдки війни. Після останного виказу турецького тютюневого монополю виносили його доходи в місяцї жовтнї с. р. лише 17.6 міл. пястрів, підчас коли місяць жовтень 1911 р. приніс 21 міл. пястрів доходу. Дохід з продажі тютюну в Туреччинї зменшив ся в наслїдок війни в однім лише місяцї о близько 3 і пів міл. пястрів. Побіду віднесену над Туреччиною вже вихісновує Сербія також під фіскальним і господарським оглядом. З Білгорода доносять, що сербське правительство завело в Санджаку і в Старій Сербії замість дотеперішних 11-процентових турецьких мит також найбільші мита своєї тарифи, які є о 20 прц. висші від дотеперішних турецьких. Се зарядженє представляє ся зі становища межинародних прав і відносин, як ярка самоволя і нарушенє договорів, але; як звісно, сербське правительство зовсїм не журить ся про сего рода дрібниці. Се підвисшенє мит звертає ся головно проти Австро-Угорщини і коли би торговий рух межи австро-угорською монархією а балканським півостровом не був нинї з причини війни зведений до мінїмум, тодї понесли би з причини сеї самоволї австро-угорський промисл і торговля значні страти. Але з хвилею покінченя війни ся справа стане ся певно новим предметом непорозуміня межи обома державами.

Російські аґітатори на Угорщинї. Як доносить „Райхспост" з Мункача, від кількох днїв в місточках і селах повітів Мармарош, Берей, Унґ і Земплїн, звивають ся російські аґітатори, котрі оповідають. що військо царя „є вже в дорозї" на Угорщину, щоби освободити (?!) Славян з під мадярського ярма. Аґітатори роздають при тїй нагодї грошї. Греко-католицький епископ в Мункачи видав обіжник до духовеньства. щоби поучувало населенє і успокоювало його. При деяких аґітаторах, яких приарештувала угорська поліція. найдено побіч відозв і підбурюючих письм, також бомби і взагалї вибухові матеріяли. Думають, що сї провокатори наміряли висадити в воздух важнї під стратеґічним зглядом зелїзничі мости особливо на шляху Львів-Сянки.

Самовбийство турецької княжни. Розпука ізза незавидної долї Туреччини спонукала турецьку княжну Зекі поповнити самовбийство. Княжна. жінка турецького офіцира, мешкала в гарній палатї недалеко Абу Чейра в Анатолії. Вістка про турецькі пораженя так дуже пригнобила княжну, що вона попала в мелянхолію й цїлком усунула ся від сьвіта. Коли дізнала ся про втечу турецького війська зпід Лїле-Бурґас, приказала службі положити на подвірю палати костир з дров, підпалила його і сейчас в присутности людий кинула ся в поломінь.

Польська висша культура на Буковинї. Поляки поволи вносять свою висшу культуру і на Буковину. Небогато їх тут. зате слїди їх працї значні. В Руськім Банилові давала горстка їх тамтого місяця „вечорек" і своїм звичаєм лазила до кождого місцевого учителя, розносячи запрошеня. Коли-ж їм всї відмовили, полишила тромтадратерія по півночи гульки і з мести вибила вікна одному учителеви, хотячи повчити гайдамаку, що то значить відмовляти їх просьбі. — Ось маєте польську культуру!

Друга розправа проти Мацоха і тов., яка відбувала ся з причини відклику проти першого засуду, як зі сторони прокураторії так і обжалованих, скінчила ся в Пйотркові таким засудом обжалованих: Дамазій Мацох засуджений на 15 лїт каторги і полишенє прав, Із. Старчевський на 8 лїт арештантських рот, Г. Мацохова на 6 лїт арештантських рот, В. Олесїнський на 3 роки арештантських рот, Цигановський на 7 днїв арешту. Г. Мацохова має всї свої дорогоцїнности звернути монастирови.

Студентські заворушеня в Росії. Ізза засуду 17-ох моряків чорноморської фльоти на смерть счинили ся заворушеня на петербурськім унїверситетї й полїтехнїцї. Унїверситетський будинок окружила поліція. Відбули ся віча в обох сих висших школах, на яких вношено революційні резолюції. Переведено богато арештовань і ревізій. Анальоґічні демонстрації відбули ся і в Київі.

Новий діяментовий велит. З Йоганесбурґа доносять, що в копальнї Премієр найдено діямент, який важить 1.649 каратів. се є другий з черги діямент з огляду на величину. Найбільший „Колїно" важив $3.025\frac{3}{4}$ каратів і як звісно, перетятий на дві части є окрасою анґлїйської корони. „Колїно" найдено рівнож в тїй самій копальнї. Новий камінь має чорну лїнію, але лише на поверхні, цїна його — величезна. не дасть ся ще точно означити.

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 525 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Ansonia, Conn.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City. N. J.

ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ Р. Н. СОЮЗА.

ЗАЯВА.

Отсим повідомляю усіх Впов. П. П. місцевих урядників і орґанізаторів, що посмертна запомога може бути записана лише після § 159 нового статута Р. Н. Союза і після кляс, котрі суть вичислені в сім параграфі. Запис посмертного на особи чужі, на церкви або на всякі иньші інституції, не є важний, бо се супротивляє ся законам Злучених Держав Північної Америки.

При виповнюваню декляpацій прошу уважати, щоби кожда точка була докладно виповнена. На кожде запитанє в деклярації, прошу відповісти докладно, а єсли немаєте відповіди на котру небудь точку, прошу дати риску (——). Деклярації невиповнені точно, не будуть одобрені Екзекутивним комітетом і зістануть звернені до поправи дотичному відділови.

При змінах спадкоємців прошу застосуватись до § 159 нового статута. В противнім случаю, така зміна буде неважна.

При зміні посмертного, прошу застосуватись до § 178 статута. Зміна, котра не буде виповнена після сего параграфу, зістане уневажнена і не буде принята Екзекутивним Комітетом.

При змінах спадкоємців, посмертного, адресів і т. п. прошу уживати готових друків Р. Н. Союза. Єсли котрий з Впов. П. П. секретарів не має таких друків у себе, нехай напише, яких друків бракує, а я сейчас вишлю.

Михайло Угорчак.
Голов. Рекорд. секретар Р. Н. Союза.

ПОКВІТОВАНЯ ЗА ВИПЛАЧЕНІ ЗАПОМОГИ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 2420. Григорій Волянський одержав $413.00 яко посмертну запомогу по бл. п. Петрі Ковальськім, чл. від. Р. Н. С. ч. 102, в Клівленд, О.

Ч. 2421. Місцевий уряд одержав $87.00 яко похоронні кошти по бл. п. Петрі Ковальськім, чл. від. Р. Н. С. ч. 102, в Клівленд, О.

Ч. 2513. Іван Сидор одержав $274.27 яко посмертну запомогу по браті Дмитрі, чл. від. Р. Н. С. ч. 201, в Віннані, Н. Дж.

Ч. 2522. Анна Чеґус одержала $662.90 яко посмертну запомогу по братови Семані, чл. від. Р. Н. С. ч. 274, в Юнґставн, О.

Ч. 2523. Михайло Целюх одержав $100.00 яко посмертну запомогу по Семані Чеґус, чл. від. Р. Н. С. ч. 274, в Юнґставн, О.

Ч. 2525. Катерина Сліпець одержала $421.15 яко посмертну запомогу по своїм мужу бл. п. Григорію, чл. від. Р. Н. С. ч. 179. в Ст. Луїс, Мо.

Ч. 2526. Місцевий уряд отримав $128.85 яко похоронні кошти по бл. п. Григорію Сліпець, чл. від. Р. Н. С. ч. 179, в Ст. Луїс, Мо.

Ч. 2540. Іван Савка, чл. від. Р. Н. С. ч. 30, в Бреслав, Па., одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2543. Іван Ґідо, чл. від. Р. Н. С. ч. 85, в Гейзелтон, Па. одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2546. Іван Максимик, чл. від. Р. Н. С. ч. 87, в Ланкастер, Н. Й., одержав $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2558. Варвара Крух одержала $563.98 яко посмертну запомогу по сині Іванови, чл. від. Р. Н. С. ч. 306, в Кумбола, Па.

Ч. 2560. Марія Дзіяк (опікунка) одержала $500.00 яко сирітську часть по бл. п. Івані Дзіяк, чл. від. Р. Н. С. ч. 20, в Джесоп, Па.

Ч. 2575. Варвара Малець, чл. від. Р. Н. С. ч. 125, в Шікаґо, Ілл., одержала $100.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2583. Уряд місцевого відділу Р. Н. С. ч. 47, в Ембрідж, Па. одержав $50.00 яко запомогу, ухвалену XII. Гол. Конв.

Ч. 2587. Михайло Поляк, чл. від. Р. Н. С. ч. 105, в Філядельфія, Па., одержав $400.00 яко запомогу по померші
й жені Пелягії.

Ч. 2594. Катерина Расевич одержала $400.00 яко посмертну запомогу по своїм мужу Івані, чл. від. Р. Н. С. ч. 228, в Ст. Клер, Па.

Ч. 2596. Стефан Масинець, чл. від. Р. Н. С. ч. 2, в Мт. Кармел, Па. одержав $100.00 яко запомогу за невилїчиму слабість.

Ч. 2600. Стефан Стависький, чл. від. Р. Н. С. ч. 34, в Олд Фордж, Па. оедржав $100.00 яко надзвичайну запомогу за невил. слабість.

СПРОСТОВАНЄ.

Анастазія Мандзиняк, оголошена у попереднім числї „Свободи“ (гл. „Посмертні вісти“), вступила до Р. Н. Союза 28. жовтня 1911 р., а не 1912 р. — *Мих. Угорчак, гол. секр. рек.*

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Отсим подає ся до загального відома, що на дни 8. грудня б. р. відбув ся річний мітінґ Брацтва сьв. Івана Хрестителя, від. 56, в Вілінґ, В. Ва., на котрім вибрано слідуючий новий уряд на рік 1913: С. Дикий I, предс.; Я. Вітенко, заст. предс.; П. Рудзінський, кас.; Н. Дикий, заст. кас.; М. Пуцило, секр.; А. Лабуза, заст. секр.; контрольори каси: І. Зень і К. Серветник; І. Цюпінський, госп.; П. Кітляр, маршалок; П. Наконечний, заст. марш.; В. Когут I, хорунжий; контрольори хорих: В. Папа і І. Кундира.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Просьвіта“, від. 204, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що загальні річні збори відбудуть ся в неділю 29. грудня с. р. в Шітцен Гол, 12 Іст 8. стр., Ню Йорк, Н. Й. На сї збори мусять явити ся всі члени без ріжниці пола, бо котрий член на мітінґ не прибуде, буде укараний грошевою карою після статута. Збори отворить предсідатель о год. 2-гій пополудни. Секретар відчитає протокол з послїдних місячних зборів, а відтак наступить справозданє головного уряду з його діловодства за рік 1912, справозданє фінансове, справозданє бібліотекаря, справозданє контрольної комісії, а на кінци вибір нового уряду на 1913 рік. Хто з Русинів бажає вступити в члени Тов. „Просьвіта“ і в члени Р. Н. Союза, нехай прибуде на сей мітінґ, бо буде принимати ся нових членів без вступного до Товариства, а до Р. Н. Союза після статута: — С. Сентий, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Андрея, від. 66, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу 28-го грудня с. р., о год. 8-мій вечер в гали п. Якова Цомиля, під ч. 313 Іст 71 ул. На сїм мітінґу старий уряд здасть справозданє з цїлого року, а відтак вибере ся новий уряд на рік 1913. На сей мітінґ повинен явити ся кождий член Братства, бо котрий не явить ся заплатить кару після статута. Єсли член не може прибути на мітінґ, нехай повідомить про се секретаря Братства. — В. Ґлют, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. сьв. Василія, від. 229, подає до відомости всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що річний мітінґ відбуде ся дня 19. січня 1913 р., на 7-ій улици у галї церковній, де всі члени мають явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї будуть виключені з Р. Н. Союза. На тім мітінґу буде справозданє старого уряду і вибір нового уряду. Неявившийся член заплатить кару $1.00, а урядник $5.00. — Мих. Колодій, секр.

ВАЙТІНҐ, ІНД. Сестр. Успенія Пр. Богородиці, від. 199, подає до відома всім своїм сестрам, що на річнім мітінґу, який відбув ся дня 15. грудня (дец.) с. р., вибрано слідуючі нові урядничкн на рік 1913-тий: М. Купчо, предс.; М. Роман, містопредс.; Р. Балог, секр.; М. Потаснїк, кас.; М. Конйа, записн.; дозирательки маєтку: М. Федорик, А. Гіля і Е. Гайдук; дверничкн: М. Тот і З. Стричко. — Роз. Балог, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 237, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 29 грудня (дец.) с. р., о годині 2-гій пополудни, відбуде ся річний мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся важні справи, як справозданє касове, вибір нового уряду і т. п. Кождий довгуючий член має вирівнати свої залеглости, бо инакше буде виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. Усїх тих Русинів, що проживають у нашій місцевости, а не належать до жадної орґанізації, просимо прибути на сей мітінґ, а ми приймемо кождого до нашого Братства без втсунного, а до Р. Н. Союза після статута. — П. Пазюк, предс.; І. Сальо, кас.; І. Тимянь, секр.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 127, вибрало на річнім мітінґу дня 15. грудня с. р. отсей новий уряд: А. Бумбар, предс.; П. Жук, кас.; І. Бурштинський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 212, взиває всїх своїх членів, щоби дня 12. січня (януара) 1913 р. явили ся на мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи. Неприсутні члени заплатять кару 50 ц. Тут подаємо касове справозданє нашого Братства за рік 1912: Приходи виносять $599.65; розходи $501.90; надвишка $97.75; в кінцем 1911 р. було в касї $140.12; з днем 15. грудня (дец.) 1912 р. остає усеї готівки разом $237.87. — Й. Довальовський, предс.; Й. Сеняк, кас.; М. Циґанко, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 198, подає до відома, що на річнім мітінґу вибрано слїдуючих нових урядників: Гіл. Зацпій, предс.; Й. Дорчак, заст. предс.; Д. Покітинський, кас.; Ілько Шевчук, заст. кас.; Ф. Бернад, секр.; О. Баран, заст. секр.; М. Покітинський і М. Бабій, дозорці хорих; М. Ванько і П. Лаврин, контрольори.

НЮБУРҐ, Н. Й. Бр. сьв. О. Николая, від. 176, вибрало на річнім мітінґу дня 15. грудня ось таких нових урядників: О. Паньків, предс.; Н. Шманко, заст. предс.; М. Бережницький, кас.; А. Стачинський, заст. кас.; І. Коваль, секр. фін.; В. Хомин, заст. секр.; контр. ком.: Н. Куцик і Д. Когут; опікуни хорих: М. Яблонський і І. Куцик; П. Русин, дверник.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. Тов. „Зап. Січ“, від. 206, подає до відомости, що на річнім мітінґу дня 5. грудня с. р. вибрано отсей новий уряд: Й. Липський, предс.; А. Басин, кас.; Ст. Лемішка, секр. фін.; Мих. Бойко, секр. рек. — В усїх справах братських просимо звертати ся на адресу: Stephen Lemishka, 29 Pond St., Woonsocket, R. I.

КАРНЕҐІ, ПА. Подає ся до відома всїм членам відділу 55, що на слїдуючий 1913 рік зістали вибрані до уряду слїдуючі члени: А. Адзима, предс.; М. Максимович, заст.; С. Пелех, секр.; С. Фечашко, заст.; А. Барицький, кас.; Л. Кулик, заст.; контр. комісія: о. Ротко, Л. Кутин і С. Сембрат; опікуни хорих: І. Корба, І. Клинош і С. Сердинський; О. Секелик, капітан; Г. Ґайдаш хорунжий; Д. Рижек і Л. Гуць, дверники; суд полюбовний: о. Ротко, С. Корба, А. Астряб і Н. Гойсан. Напоминає ся членів, щоби точно вирівнали довг, бо можуть бути суспендовані. Уряд наказує пильнувати мітінґів. Плаченє розмету мусить бути на мітінґу, бо поза мітінґами не вільно гроший приймати. — І. Адзима, предс.; С. Пелех, секр.

І. ГЕММОНД, ІНД. Бр. сьв. І. Хрестителя, від. 226, вибрало на річнім мітінґу отсей новий уряд: М. Вільчак, предс.; Т. Папуґа, кас.; Н. Цупер, секр.; Мітінґи будуть відбувати ся кождої другої неділї по першім о год. 3-тій пополудни в Сем Мондо Гол, ч. 1126 Колюмбія Аве.

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ. Бр. сьв. І. Хрестителя, від. 264, повідомляє всїх своїх членів, що рчіний мітінґ відбуде ся дня 11-го січня (януара) 1913 р. На тім мітінґу мають явити ся всі члени. Неявившийся член заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари. — І. Грушовський, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 230, вибрало на річнім мітінґу отсей новий уряд: Д. Ткачик, предс.; Н. Павлишин, заст. предс. і капітан; І. Федаш, секр.; І. Дума, заст. секр.; І. Сухий, кас.; С. Савчак, заст. кас.; С. Грицик і І. Войтович, контрольори; І. Вітик і І. Цьоць, доз. хорих; П. Камак, хорунжий; І. Сабаль, дверник; П. Лодин і Ф. Пиріг, поліс. Мітінґи відбувають ся кождої другої неділї по першім.

В. І. ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. Покрова Пр. Богородиці, від. 258, повідомляє своїх членів, що на річнім мітінґу, відбувшім ся дня 8. грудня с. р., вибрано слїдуючий новий уряд: П. Коляса, предс., М. Троян, заст. предс., Г. Куриєь, секр.; Я. Мудрик, заст. секр.; С. Бурек, кас.; А. Деркач, заст. кас.; опікуни хорих: І. Федак і Л. Мазур; Д. Афтанас, дверник.

ПІТСБУРҐ, ПА. Сестр. Пр. Богородиці, від. 118, повідомляє всї свої сестри, що річний мітінґ відбуде ся першої неділї в січни (януарі) 1913 р. Нових членкинь буде принимати ся без вступного до Сестрицтва, а до Р. Н. Союза після статута. — Евф. Гуретяк, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. Димитрія, від. 301, подає до відома, що на рік 1913-тий вибрано отсих нових урядників: Л. Риза, предс.; Й Мидзяк, кас.; Й. Доманчук, секр. При тїй нагоді взиває ся всїх членів, щоби явили ся дня 5. січня 1913 р. на мітінґ, на якім мусить полагодити ся дуже важні справи. Неявившийся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Укр. Тов. „Січ“, від. 282, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю дня 29. грудня с. р. точно о 3-ій годині пополудни, в гали Пет О'Дайа, 1030 В. Фаєт стр. Кождий член повинен на сих зборах явити ся, позаяк суть важні справи до обговореня, а притім справозданє контрольної комісії та вибір нового уряду на рік 1913. Неявившийся член підлягає карі після статута: за спізнене 25 ц., а за неприсутність 50 ц.; урядники по $1.00 і висше. На сих зборах буде принимати ся нових членів до Тов. без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Н. Крук, секр.

КОНКУРС.

Греко-кат. руська парафія в Ансонії, Конн. потребує дякоучителя від 1. фебруара 1913. Кандидат мусить основно знати провадити хор так церковний як і сьвітський, обовязаний вести вечірну школу і має учити аматорські представленя. Убігати ся о ту посаду можуть іспитовані дяки, а першеньство мають жонаті. Платня місячна від 40—50 долярів. Підписаний приймає зголошеня до 10. січня 1913.

о. М. ДАНИЛОВИЧ,
11 Chmeinycky (May) St.,
Ansonia, Conn.

ПОЗІР. РУСЬКІ ДІВЧАТА! Бажаю оженити ся з доброю і чесною дївчиною, котра би уміла і хотїла робити на господарстві та посідала 400—500 долярів готівки. Я є Русин з пов. Ліско в Галичинї, маю 25 лїт, посідаю в старім краю маєток вартости 12 тисяч корон, а крім того маю 400 дол. готівки і сталу роботу. По близші інформації прошу голосити ся на мою адресу:

Iwan Motalyk,
P. O. Box 1069, Chisholm, Minn.

Глядаю свого брата, **ДАНИЛА МАЛЕТИЧА,** родом з Либохори, пов. Турка, Галичина. Хто би о нїм знав, або він сам, нехай ласкаво зголосить ся на адресу:

W. Maletycz,
P. O. Box 1395, Jacksonville, Fla.

ДО ВСЇХ ПП. МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ Р. Н. СОЮЗА.

КАЛЄНДАРІ
Р. Н. Союза на рік 1913-ий

вже на укінченю і небавом будуть розсилати ся по всїх місцевих відділах Р. Н. Союза. Просить ся всїх місцевих секретарів Р. Н. Союза, щоб як найскорше виповнили понизшу табельку і надіслали її на адресу „Свободи“.

Імя Братства або Товариства ....
....
Відділ, число ....
Післати на адресу секретаря, яка звучить: ....
....
....
Руських калєндарів .... примірн.
Словенських калєндар. .... прим.

Замітка: Витинок повисший мусить бути потверджений братською печаткою і підписом секретаря.

Уряд Р. Н. Союза.